

Up4Diversity

Bemyndigelse af unge og
ungdomsarbejdere til at blive
aktive medspillere i
forebyggelsen af vold mod
LGBTIQ+-personer i den
digitale æra

Dette *uddannelsesdokument* blev finansieret af Den Europæiske Unions
program for rettigheder, ligestilling og medborgerskab (2014-2020)

REC-RDIS-DISC-AG-2019

aftale nr. 881918 – UP4Diversity.

Introduktion

Strukturen i dette uddannelsesdokument

Vold og diskriminationer i formelle og ikke-formelle ungdomsinstitutioner er en bekymrende realitet, der påvirker særligt sårbare grupper som LGBT+ personer. I EU-projektet Up4Diversity, der er støttet af REC-programmet, er der udviklet evidensbaserede, pædagogiske moduler, der har til formål at øge fagpersoners viden og kompetencer til at håndtere vold og diskrimination mod LGBT+ personer i en uddannelseskontekst. Modulerne, aktiviteterne og øvelserne er ikke designet til, at fagpersoner kan overføre dem direkte i arbejdet med unge. De er derimod tænkt som øvelsesmoduler rettet mod fagpersoner, der efterfølgende, og med nødvendige modifikationer, kan overføre dem til det direkte arbejde med unge.

Alle moduler har et teoretisk afsæt for at sikre dybest mulig forståelse for mening og formål med udformningen af de enkelte moduler. Jf. litteraturen på området kan vold, diskrimination og mobning ikke bekæmpes og overkommes ved enkeltstående, isolerede aktiviteter. Derimod kræves en helhedsorienteret, bredt funderet samfundsmæssig tilgang, der går på tværs af alle lag i den uddannelsesmæssige kontekst for at sikre trygge rammer for alle unge, uden vold og diskrimination.

De handlinger, der foreslås i nærværende dokument, er ikke tænkt til at stjæle tid eller fokus fra andet, vigtigt uddannelsesmæssigt indhold. De er tænkt som et "add-on" til den regulære undervisning og dannelse, og kan have den sidegevinst, at det generelle miljø forbedres, hvorved den instrumentelle læring øges.

I hvert modul er der forslag til yderligere læsning, der kan forklare og uddybe de fremskrevne pointer. Målet er at skabe et refleksionsrum omkring praksis, der altid tager såvel teoretisk som evidensbaseret afsæt, for herigennem at øge forståelsen for unges handlinger. Dokumentet egner sig således bedst til bearbejdning og debat i grupper, men kan også læses individuelt, såfremt dette ønskes.

Uddannelsesdokumentet består af seks moduler, der er udarbejdet i samarbejde mellem fagpersoner fra Belgien, Cypern, Danmark, Irland og Spanien. Modulerne er endvidere nuanceret med hjælp fra en divers gruppe af fagpersoner: gymnasielærere, lærestuderende, aktivister, NGO'er, frivillige, o. a.

Dokumentet og modulerne heri behandler et meget følsomt emne: vold og diskrimination mod en forvejen sårbar gruppe - LGBT+ personer. Enhver anvendelse eller implementering af de her foreslåede aktiviteter og øvelser bør kun finde sted i et trygt rum, hvor ingen former for diskrimination eller magtdemonstrationer tolereres. Deltagere bør endvidere informeres om, at det ikke er et krav for deltagelse, at man deler personlige erfaringer eller oplevelser med at være offer, krænker, bystander, upstander eller allieret.

Fagpersoner eller institutioner, der er interesserede i at høre mere kan henvende sig på up4diversity@gmail.com.

Indeks

Modul 1	6
Introducerer nogle grundlæggende begreber og en politisk ramme.	
Modul 2	15
Beskriver mobning og vold mod LGBTIQ+ Unge i den digitale æra, og uddyber de unikke karakteristika ved sådanne miljøer.	
Modul 3	25
Er kernen i vores træning, da det forklarer tilgangen til tilskuerintervention og upstanders, der forsvarer ofrene for LGBTIQ+ vold.	
Modul 4	34
Giver en opridsning af de sociale årsager til, at interpersonel og magtbaseret vold fortsætter, og hvordan man kan skabe en forebyggende socialisering i uddannelsesmiljøer.	
Modul 5	42
Beskriver hvordan fællesskabets deltagelse i udarbejdelsen af normer kan være med til at forebygge vold.	
Modul 6	47
Introducerer evidensbaserede strategier, materialer og programmer til reduktion og forebyggelse af vold.	

Modul 1. LGBTIQ+: konceptualiseringer og politiske rammer

Før du introducerer upstander-tilgangen, og hvordan du kan opbygge dine færdigheder yderligere på dette område, er det vigtigt at være klar over 'hvem' og 'hvad' vi taler om. **Derfor vil dette første modul introducere dig til nøglebegreber om LGBTIQ+, efterfulgt af LGBTIQ+-rettighederne og relevante politiske rammer, især på europæisk plan.** Modulet er forankret i teori og forskning, men giver også en bred vifte af eksempler og illustrationer.

For at hjælpe dig med at engagere dig i disse teoretiske grundlag, tilbyder dette modul også foreslåede 'aktiviteter', der opfordrer dig til selv at udforske disse spørgsmål, der vedrører din personlige og professionelle kontekst. Flere af disse aktiviteter kan let tilpasses også til unge. Endelig inviterer modulet lærere og ungdomsarbejdere til at bruge pædagogiske ressourcer udviklet dedikeret til at opbygge bevidsthed og forståelse for seksuel mangfoldighed.

Inden vi går i gang, en hurtig note. Det kan være udfordrende at løse LGBTIQ+-problemer, især de første par gange, du gør dette. Det samme kan være tilfældet for de unge, du arbejder med: Nogle vil have brug for mere støtte end andre til at deltage i samtalen, til at åbne op for deres egne holdninger eller til at behandle spørgs-

målet med respekt. Det er ikke let at være en upstander! For at bryde isen inviterer vi dig til at overveje følgende aktivitet:

Homo'poly: Spillet

Er du klar til at dreje hjulet og arbejde sammen med dine kolleger for at fuldføre alle 8 trin? I 'Homopoly - Spillet' skal spillere udføre 8 handlinger eller 'livserfaringer' såsom at blive gift, købe et hus og tage på en tur rundt i verden. Muligheden for at udføre en bestemt handling afhænger af, hvilken karakter du er, og karaktererne skifter hver runde. At spille dette spil hjælper eleverne med at blive opmærksomme på de muligheder, fordele og ulemper, en person kan have på grund af deres seksuelle orientering og/eller identitet. Spillet fokuserer kun på LGB-fællesskabet, men kan tilpasses til at inkludere hele LGBTIQ+-fællesskabet.

² Lesbisk, homoseksuel, biseksuel, transkønnet, intersex, queer og andre

Biseksuel: når en person er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af personer af mere end ét køn.

Gay: en mand, der er seksuelt og/eller følelsesmæssigt tiltrukket af mænd. Homoseksuelle bliver nogle gange også brugt som en generel betegnelse for at dække lesbiske kvinder og biseksuelle personer såvel som homoseksuelle mænd. Denne brug er dog blevet bestridt af en stor del af LGBTI-samfundet, og homoseksuelle bruges derfor kun her, når der henvises til mænd, der er følelsesmæssigt og/eller seksuelt tiltrukket af mænd.

Køn: refererer til menneskers indre opfattelse og oplevelse af mandlighed og kvindelighed, og den sociale konstruktion, der allokerer bestemte adfærdsformer i mandlige og kvindelige roller.

Heteronormativitet: refererer til kulturelle og sociale praksisser, hvor mænd og kvinder forledes til at tro, at heteroseksualitet er den eneste tænkelige seksualitet. Det antyder, at heteroseksualitet er den eneste måde at være "normal på".

Homoseksuelle: Mennesker klassificeres som homoseksuelle på baggrund af deres køn og køn på deres seksuelle partner(e). Når partnerens køn er det samme som individets, så kategoriseres personen som homoseksuel. Det anbefales at bruge begreberne lesbiske og homoseksuelle mænd i stedet for homoseksuelle. Begreberne lesbisk og homoseksuel betragtes som neutrale og positive, og fokus er på identiteten i stedet for at blive seksualiseret eller patologiseret.

Intersex: et udtryk, der relaterer til en række fysiske træk eller variationer, der ligger mellem stereotype

idealer om mand og kvinde. Interseksuelle mennesker er født med fysiske, hormonelle eller genetiske træk, som hverken er helt kvindelige eller helt mandlige; eller en kombination af kvindelig og mandlig; eller hverken kvinde eller mand. Der findes mange former for intersex; det er et spektrum eller et paraplyudtryk snarere end en enkelt kategori.

Lesbisk: en kvinde, der er seksuelt og/eller følelsesmæssigt tiltrukket af kvinder.

Queer: er blevet et akademisk udtryk, der omfatter mennesker, der ikke er heteroseksuelle – omfatter lesbiske, homoseksuelle mænd, biseksuelle og transpersoner. Queer-teorien udfordrer heteronormative sociale normer vedrørende køn og seksualitet og hævder, at kønsroller er sociale konstruktioner. Traditionelt var udtrykket "queer" et misbrugsbegreb og har derfor for nogle stadig negative konnotationer. Mange LGBTI-personer har dog genvundet udtrykket som et symbol på stolthed.

Køn: refererer til biologisk sammensætning såsom primære og sekundære seksuelle egenskaber, gener og hormoner. Det juridiske køn tildeles normalt ved fødslen og er traditionelt blevet forstået som bestående af to gensidigt udelukkende grupper, nemlig mænd og kvinder. Imidlertid har "[Domstolen] fastslået, at rækkevidden af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder ikke kan begrænses til forbudet mod forskelsbehandling baseret på det forhold, at en person er af det ene eller det andet køn. dens formål og arten af de rettigheder, som den søger at beskytte, finder den også anvendelse på forskelsbehandling som følge af kønsskifte af en person." (Dette sprog stammer fra præamblen til direktivet om

genderomarbejdelse 2006). Ud over ovenstående bør den juridiske definition af sex også omfatte interseksuelle.

Transseksuelkøn: der er tildelt ved fødslen og søger at leve permanent i den foretrukne kønsrolle. Dette går ofte sammen med en kraftig afvisning af deres fysiske primære og sekundære køns karakteristika og ønsker at tilpasse deres krop til deres foretrukne køn. Transseksuelle kan have til hensigt at gennemgå, gennemgår eller har gennemgået kønsskiftebehandling (som kan eller måske ikke involverer hormonbehandling eller operation).

Transperson/mennesker/mand/kvinde: er et inkluderende paraplybegreb, der refererer til de mennesker, hvis kønsidentitet og/eller et kønsudtryk adskiller sig fra det køn, de blev tildelt ved fødslen. Det omfatter, men er ikke begrænset til: mænd og kvinder med transseksuel fortid og personer, der identificerer sig som transseksuelle, transkønnede, transvestit/cross-dressing, androgyn, polygender, genderqueer, kønsvariant, kønsvariant eller med enhver anden kønsidentitet og/eller udtryk, som ikke er standard mand eller kvinde og udtrykker deres køn gennem deres valg af tøj, præsentation eller kropsændringer, herunder at gennemgå flere kirurgiske procedurer.

AKTIVITET 1:

Vælg nogle af termerne ovenfor og lav dine egne definitioner. Kendte du dem alle sammen? Hvilke begreber er mere socialt accepterede, hvilke mindre? Og hvilke begreber tror du, de unge kender bedst til? Hvis du er utilpas med (nogle af) disse vilkår, så reflekter over, hvorfor det er det.

Før vi går videre til at udforske menneskerettighedsrammen, lad os holde en kort pause på videnskaben – eller mangel på samme – om LGBTIQ+. Notorisk underforsket indtil for ganske nylig, og dermed med betydelig indhentning, er det videnskabelige evidensgrundlag for seksuel orientering og kønsidentitet i bedste fald spredt. Som følge heraf fortsætter vigtige spørgsmål. Vi har heldigvis voksende beviser om unges situation, især om "konsekvenserne" af ægteskaber af samme køn. Modstandere hævdede, at ægteskab af samme køn ville være skadeligt for børn og ville underminere styrken af familien som institution. Nyere forskning (3) viser imidlertid, at børn opdraget af forældre af samme køn fra fødslen klarer sig bedre end børn opdraget af forældre af forskellig køn i både grundskole og ungdomsuddannelse, og at (4) børn i familier af samme køn klarer sig lige så godt som børn i familier med forskellig køn på arbejdsmarkedet.

Disse resultater giver opstandere stærke argumenter for at argumentere for ægteskaber af samme køn.

Menneskerettighedsrammer for LGBTIQ+

Menneskerettigheder er kernen i filosofi, religion og politisk tænkning. Grundtanken er, at alle mennesker har nogle umistelige rettigheder, som ikke kan tages fra, og som derfor skal beskyttes. Enhver person holder dem under at blive født: "Menneskerettigheder er ikke privilegier og kan ikke gives eller tilbagekaldes. De er umistelige og universelle." (5). I kølvandet på Anden Verdenskrig fik denne menneskerettighedsdoktrin stor indflydelse i lovgivningen, især på internationalt plan. Verdenserklæringen om menneskerettigheder (UDHR), som stadig er nøgleteksten, som meget af nutidens internationale menneskerettighedslovgivning bygger på, blev vedtaget af FN's Generalforsamling i 1948. Dokumentet i sig selv er ikke juridisk bindende, men har dannet grundlag for en voksende række juridisk bindende instrumenter på nationalt, regionalt og globalt plan.

Dette bringer os til et vigtigt punkt: skelen mellem 'universelle' og 'lovlige' rettigheder og konsekvenserne af denne sondring for rettighederne og beskyttelsen af LGBTIQ+-samfundet. Da UDHR først blev vedtaget, var homoseksualitet en strafbar handling i de fleste af de underskrivende lande, og transkønnede eller interseksuelle rettigheder var uhørt. Ytringsfriheden, der er givet i erklæringen, blev ikke udvidet til at omfatte homoseksuel eller biseksuel adfærd i de dokumenter, der oversatte disse universelle rettigheder til juridiske rettigheder på landeniveau. Sådan er det stadig i nogle dele af verden i dag: Det er en desperat realitet, at homoseksualitet stadig kan straffes med døden i en håndfuld lande, eller at elevernes og lærernes mening ofte er fjendtlig (6, 7). I mange flere er nogle af de universelle rettigheder, som alle individer har i henhold til erklæringen, enten begrænsede eller slet ikke lovfæstet.

10

AKTIVITET:

Se følgende videoer:

- **Video:** 'Menneskerettigheder på to minutter'
- **Video:** 'Hvad er de universelle menneskerettigheder?'

Reflektere over dette, skriv ned 5 menneskerettigheder, der er relevante for seksuel orientering og identitet (for eksempel: selvudfoldelse). Når du får dem skrevet ud, så spørg dig selv – eller dine kolleger – om personer, der identificerer sig som homoseksuelle, transkønnede eller interseksuelle i dit land, nyder disse rettigheder i praksis. Hvis ja, var dette altid tilfældet? Hvis nej, hvad forklarer dette? Synes du det er rimeligt?

Menneskerettigheder i Europa

I Europa er der taget flere skridt for at sikre, at LGBTIQ+-personer nyder de samme juridiske rettigheder som andre. Central blandt disse er den europæiske menneskerettighedskonvention. Konventionen, der blev vedtaget af Europarådet i 1950, etablerede blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Enhver person, der føler, at deres rettigheder er blevet krænket, kan indbringe deres sag for domstolen, og alle domstolens resultater er juridisk bindende og skal eksekveres.

AKTIVITET: Udforsk sektionen "hvordan virker det" af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Prøv at finde eksempler på sager, hvorigennem domstolen beskyttede LGBTIQ+-samfundets rettigheder (8). Føler de, at domstolen har truffet en retfærdig dom? Er der noget, du ville have gjort anderledes?

- 1.1. Menneskets kamp fører til legalisering af homoseksualitet i Irland (fuldstændig casestudie her)
2. Juridiske standarder ændrede sig, efter at en homoseksuel far blev nægtet forældremyndigheden over sit barn (fuldt casestudie her)
3. Retskamp fører til stærkere transkønnedes rettigheder (fuldt casestudie her)

Det er vigtigt at bemærke, at konventionen fortsætter med at blive revideret, og det i væsentlig grad siden dens oprindelige vedtagelse i 1948. Følgende bestemmelse, der er afgørende for rettighederne for LGBTIQ+-samfundet i Europa, blev vedtaget i 1999:

"Medlemsstaterne bør træffe passende foranstaltninger for at sikre, at i overensstemmelse med konventionens artikel 10, at retten til ytringsfrihed effektivt kan nydes uden forskelsbehandling på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet, herunder med hensyn til friheden til at modtage og videregive oplysninger om emner, der beskæftiger sig med seksuel orientering eller kønsidentitet."(9)

Denne bestemmelse siger ikke kun, at folk frit skal kunne udtrykke deres seksuelle orientering eller kønsidentitet, men den beskytter også dem, der stiller op for LGBTIQ+-fællesskabet. Hvor det at være en 'opstander' - hvad enten det er som individ, organisation eller virksomhed - stadig betragtes som 'homoseksuel propaganda' i mange lande, danner den europæiske menneskerettighedskonvention grunden for upstanders principper og praksis. For yderligere information om artikel 10, besøg venligst Europarådets hjemmeside her.

EU's politiske ramme for LGBTIQ+

-politikker er en vejledning til at nå mål. Hvor love dikterer, hvad der er "retfærdigt" eller "rigtigt" i samfundet, tilbyder politikker regler og retninger for samfundet til at organisere sig efter disse love og i forfølgelse af de idealer, der er udtrykt i disse love. Politikker gælder på alle niveauer, fra skoler til byer til lande og virksomheder.

LGBTIQ+-politik kan også eksistere på alle niveauer og på tværs af alle typer institutioner og organisationer. Proces-

serne for at 'gøre' politik bliver stadig mere komplekse: Dels fordi der er flere eksisterende regler og forskrifter at tage hensyn til, men også fordi der er en voksende erkendelse af, at folk bør have indflydelse på de politikker, der berører dem. Som følge heraf gennemgår mange politikker nu en proces med "offentlig høring". Individuelle borgere, organisationer, virksomheder og andre kan bruge disse processer til at forsøge at påvirke det politiske resultat.

AKTIVITET:

Tænk på tre barrierer, som LGBTIQ+-samfundet og grupperne står over for, når de forsøger at implementere evidensbaserede tilgange. Hvorfor tror du det er det? Hvad gør det sværere for nogle organisationer eller grupper at udvikle og implementere politikker omkring LGBTIQ+ end andre()? Hvad kunne disse felter gøre for bedre at støtte upstanders?

Der er **store forskelle på tværs af EU-lande med hensyn til ligestilling mellem kønnene**: hvor elever og lærere fra Belgien, Tyskland og Holland ganske accepterer LGBTIQ+-spørgsmål, føler de samme grupper meget mere negativt omkring dem i Polen og Ungarn (6, 7, 10, 11). Den Europæiske Union har længe været førende inden for ligestilling, herunder beskyttelse og fremme af LGBTIQ+-rettigheder gennem proaktiv politikudformning. Ursula von der Leyen, formand for Europa-Kommissionen, talte stærkt om sit engagement i ligestilling:

"Jeg vil ikke hvile, når det kommer til at opbygge en union af ligestilling. En forening, hvor du kan være den du er og elske hvem du vil - uden frygt for beskyldninger eller diskrimination. Fordi at være dig selv er ikke din ideologi. Det er din identitet. Og ingen kan nogensinde tage det væk."

Ursula von der Leyen, formand for Europa-Kommissionen
State of the Union 2020-

løfter blev omsat til politik med offentliggørelsen af **EU's første LGBTQ-ligestillingsstrategi 2020-2025**. Denne strategi skitserer, hvordan EU planlægger at bevæge sig hen imod en "lighedsunion", der anerkender, respekterer og opfylder behovene hos LGBTI-samfundet (12). Strategien er bygget på 4 søjler:

1. Bekæmpelse af diskrimination mod LGBTQ-personer;
2. Sikring af LGBTQ+ menneskers sikkerhed;
3. Opbygning af LGBTQ-inklusive samfund; og
4. lede opfordringen til LGBTQ+ ligestilling rundt om i verden.

Det er ambitiøse mål, der gentager de gentagne opfordringer til handling fra Europa-Parlamentet og førende civilsamfundsaktører. De giver konkrete, håndgribelige anbefalinger, som, hvis de implementeres korrekt, vil forbedre de levede realiteter i LGBTQ+-samfundet i hele Den Europæiske Union.

'Implementering' er dog ikke så ligetil. Dette skyldes til dels, at der er tale om komplekse og udfordrende spørgsmål, der tager tid og plads at udvikle: Lovgivning kan vise vejen, men hjerter og sind kan tage meget tid at følge. Det er dog til dels også, fordi EU-medlemsstaterne stadig har betydelig plads til at fastlægge deres egne politikker og praksis: Europæisk lovgivning og regulering omfatter muligvis ikke alle politikområder. Går man endnu et skridt videre, har lokale regeringer, civilsamfundsorganisationer, virksomheder og så videre til gengæld (en vis) frihed til at fastlægge deres egne politikker.

Som følge heraf **bliver situationen for LGBTQ+-personer i flere lande inden for EU's grænser - og et stigende antal uden for EU's grænser - på trods af vigtige skridt fremad i**

de juridiske og politiske rammer på europæisk plan værre, ikke bedre. Den seneste ILGA-Europe-rapport viser, at det igen er mindre sikkert for mennesker at identificere sig som homoseksuelle, biseksuelle eller transkønnede, især i Central- og Østeuropa (13). For at sikre den fulde beskyttelse af LGBTQ+-rettigheder på tværs, og for at stoppe denne tilbagegang, **er der brug for aktiv og proaktiv politikudformning på alle niveauer, fra europæiske beslutningstagere i Bruxelles til skoleadministratorer og lokale sportsklubber.** Handling er velkommen på tværs af stort set alle politikområder, men især for at forhindre hadefulde ytringer, mobning og homofobisk og transfobisk vold; at forbedre digital styring, at skabe et sikkert onlinenum; at beskytte LGBTQ+-samfundets sundhed og velvære; og selvfølgelig på uddannelsesområdet.

Der er udbredt anerkendelse af **den rolle, uddannelse spiller i at opbygge bevidsthed, forståelse og inklusion af LGBTIQ+-samfundet**. FRA-forskningen bekræfter, at skoler spiller en stærk rolle i at forme holdninger, ikke kun uddannelsesmæssige sammenhænge (1). Det er vigtigt, at det også bekræfter, at unge "ser flere individer, der står op for LGBTI-personer i skolen - og hører mere snak om LGBTI-spørgsmål i uddannelsesmiljøer" (1). Undersøgelsen gav også nogle nøgterne statistikker om digital mobning: mellem 7 % og 15 % af de adspurgte angiver at have oplevet onlinechikane. En ikke overraskende, men bekymrende indsigt er, at den yngste gruppe (15-17-årige) oplever mere online mobning (15 %) end de ældre grupper, og 38 % af de adspurgte i denne aldersgruppe angiver, at gerningsmanden var en teenager eller en gruppe af teenagere. Det er derfor klart, at mere opmærksomhed omkring disse spørgsmål er kritisk, og at den igangværende indsats fra et voksende antal skoler bør opmuntres og aktiveres.

Som ungdomsmedarbejder, lærer eller uddannelsesprofessionel kan din mulighed for direkte at påvirke politiske rammer være begrænset, men du kan handle i dit eget miljø. FRA-anbefalingerne nedenfor henvender sig til politiske beslutningstagere, men de byder på meget mad - og masser af potentielle handlinger og aktiviteter:

- Opmuntre og støtte EU-medlemsstaterne for at sikre, at alle uddannelsesmiljøer, især skoler, giver et sikkert og støttende miljø, gratis fra mobning og vold, for alle LGBTI børn og unge. Dette kunne omfatte udvikling og implementering af foranstaltninger i tæt samarbejde med lærere og skoleadministrationer, der adresserer mobning af LGBTI-elever og -lærere.
- Tilskynd og støtte medlemsstaterne til at overveje at revidere undervisningsplaner og materialer, så de ikke

præsenterer LGBTI-personer i konnotation med patologi, som risikerer at misinformere og give næring til had og vold mod dem. De bør også være i overensstemmelse med menneskerettighedsstandarderne og Verdenssundhedsorganisationens definition og revidere dem, hvor det er nødvendigt. Ligestillingsorganer og ombudsinstitutioner samt civilsamfundsorganisationer kunne inddrages i disse reformer.

- Opmuntre og støtte medlemsstaterne til at udvikle peer-læring blandt skoler og fagfolk inden for uddannelse, herunder deling af god uddannelsespraksis, for at tackle homofobisk og transfobisk mobning. (FRA 2020, s. 19)

AKTIVITET: Gennemgå disse politiske anbefalinger med dine kolleger. Hvordan kunne du anvende dem i dit klasseværelse, din skole, din organisation? Hvilke specifikke handlinger kan du tage for at fremme hver af disse tre anbefalinger? Hvad skal du bruge for at omsætte dem i praksis?

13

Referencer

1. EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2020). LGBTI Europa II. Der er lang vej for LGBTI-ligestilling. Hentet fra <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/eu-lgbti-survey-results>, 12. marts 2021.
2. ILGA Glossary (2015). Ordliste. Hentet fra <https://www.ilga-europe.org/media/2431>, 12. marts 2021.
3. Mazrekaj, D., De Witte, K. og Cabus, S. (2020). Skoleresultater for børn opvokset i familier af samme køn: Beviser fra administrative paneldata. *American Sociological Review* 85(5). 830-856.

- 4.** Palmaccio, S., Mazrekaj, D. og De Witte, K. (2021). Tidlige arbejdsmarkedsresultater for børn, der bor med forældre af samme køn: beviser fra befolkningsdata. LEER Working Paper
- 5.** Berta, B. (2015) Hvad er de universelle menneskerettigheder? Hentet fra <https://www.youtube.com/watch?v=nDgIVseTkuE>, 26. april 2021.
- 6.** De Witte, K., Itebeke, K. og Holz, O. (2019). Læreres og elevers perspektiver på homoseksualitet. En komparativ analyse på tværs af europæiske lande. International Sociology 34 (4), 471-519.
- 7.** De Witte, K., Holz, O. og Geunis, L. (red.) (2018). Et sted over regnbuen – Diskussioner om homoseksualitet i uddannelse i hele Europa. Waxmann. ISBN 978-3-8309-3747-0. Pp. 168.
- 8.** Europarådet (2021) Konventionen om menneskerettigheder. Casestudier hentet fra <https://www.coe.int/en/web/impact-convention-human-rights>, 16. juni 2021.
- 9.** Europarådet (2013) European Convention on Human Rights. Hentet fra https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf, 26. april 2021.
- 10.** De Witte, K. og Holz, O. (2013). Kønsspecifik uddannelse i 12 europæiske lande – En sammenligning. I Holz, O. og Shelton, F.. (Red.). Kønsspecifik uddannelse i forskellige lande. Historiske aspekter – Aktuelle tendenser. Waxmann, München – New York. s. 159-175. ISBN: 978-3-8309-2868-3.
- 11.** Holz, O. og Shelton, F.. (2013). Kønsspecifik uddannelse i forskellige lande. Historiske aspekter – Aktuelle tendenser. Waxmann, München – New York. s. 159-175. ISBN: 978-3-8309-2868-3.
- 12.** Europa-Kommissionen (2020) LGBTQ-ligestillingsstrategi 2020-2025. Hentet fra <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0698>, 26. april 2021.
- 13.** ILGA-Europe (2021). Annual Review 2021. Hentet fra <https://www.ilga-europe.org/annualreview/2021>, 26. april 2021.
- 14.** Homo'poly (2016 – 2019), alle ressourcer tilgængelige på www.homopoly.eu.

Modul 2:

Mobning og vold mod LGBTIQ+ unge i den digitale æra

For at forstå de særlige forhold ved digital eller digitaliseret mobning skal man først forstå den 'klassiske' eller analoge mobningsramme og konceptualisering, og brobygningen til de adskilte digitale arenaer. Ydermere er det vigtigt at forstå, hvordan især yngre generationer har transformeret de interpersonelle aspekter af mobning til flere virtuelle omgivelser.

Mobning, forstået som en fortsat interpersonel og forsætlig aggression er siden 1970'erne blevet defineret som den ondsindede interaktion mellem to eller flere individer, hvor den ene side specifikt og kontinuerligt retter sig mod den anden. Der er en reel eller opfattet magtubalance blandt de involverede individer, hvor

ofret/ofrene vil være i en sårbar position og føle sig ude af stand til at forsvare sig selv¹. Nyere forskning^{2,3} har siden reformeret denne fortælling til at vedrøre et gruppe- og miljøorienteret fokus, hvilket igen giver mulighed for en meget lettere forståelse af mobning i et digitalt miljø.

Ved at forstå mobning som et socialt fænomen snarere end et mellem menneskeligt problem:

1. et fokus på opstanders engagement for at afbøde eller løse ondsindede sociale dynamikker er tilladt, og
2. løsninger kan tænkes i sammenhæng med at "helbrede" eller reformere samfund, snarere end at målrette gerningsmændene.

Disse faktorer fremmer en sund og kollektiv strategi mod mobning og afbøder nogle af farerne ved at tilskynde opstandere til blot at rejse sig og sætte sig selv midt i konflikter.

Det er vigtigt at forstå, at de mest målrettede træk og egenskaber ved mobning er 'andethed'. Enhver distinkt karakteristisk, der adskiller ofrene fra gerningsmændene (i en klassisk forståelse af mobning) eller enhver forskel mellem de to med hensyn til sociale normer (i den nyere forståelse

af begrebet). **I den digitale æra kan dette enten være identificerbare træk fra den få information, der er tilgængelig på sociale medieplatforme (hud- og hårfarve, tøj, politisk eller seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk osv.)** eller hvad man ved om offeret fra andre miljøer (ofte seksuel orientering, socioøkonomisk status, popularitet blandt jævnaldrende eller andre sammenlignelige faktorer), der bruges ondsindet online.

I en undersøgelse blandt næsten 140.000 LGBTQI+-personer i Europa angiver mellem 7 og 15 % at have oplevet onlinechikane4, hvor den yngste aldersgruppe (15-17 år) oplever mere onlinechikane (15 %) end de ældre aldersgrupper (12). %, henholdsvis 18-24 år), 9 % (25-54 år) og 7 % (55+ år). For de yngste respondenter (i alderen 15-17 år) involverede 51 % af chikanetilfældene gerningsmænd, de på en eller anden måde var tilknyttet – dvs. gennem skole, college eller universitet. Inden for denne aldersgruppe angiver 38 % endvidere, at gerningsmanden var en teenager eller en gruppe teenagere. Dette understreger den vigtige rolle, lærere og pædagoger spiller i forebyggelsen af chikane og mobning mod LGBTQI+ unge. Las personas adultas, ya sean profesionales o familiares, suelen considerar que el acoso "digi-

tal" y otros tipos de comportamiento digital malicioso son menos graves que sus homólogos "reales". Muchas personas adultas creen que los aspectos digitales de la vida de la infancia y adolescencia pueden ser simplemente apaga-

dos. Voksne, hvad enten det er fagfolk eller forældre, ser ofte "cyber"mobning og andre former for ondsindet digital adfærd som mindre alvorlige end deres "rigtige" modparter. Mange voksne mener, at de digitale aspekter af børns og unges liv simpelthen kan slukkes. Dette er dog sjældent eller aldrig tilfældet. For de fleste børn og unge bliver det meget vigtigt at deltage i visse sociale medieplatforme, hvis de ønsker at være en del af fællesskaber og kredse med deres jævnaldrende, og hvis de ønsker at forblive i tætte sociale relationer med dem. Selv fællesskaber baseret i lokale miljøer har en digital komponent (f.eks. en lokal fodboldklub, skoledækkende A/V-klasse eller bare en klassebaseret Snapchat-gruppe), der skaber en forventning om, at ungdommen altid er til stede og dermed altid online og altid tilgængelig. Der er et tydeligt **socialt pres** for at være tilgængelig og aktiv på medier som Instagram, Snapchat, TikTok, i mindre grad Facebook og, især for drengene, spilletjenester. Et sådant socialt pres fremtvinger også en **digital tilslutning til, at børn og unge brugere ikke kan afholde sig fra at deltage i potentielt mobbemiljøer**, uden også at afholde sig fra en social forbindelse til deres jævnaldrende.

Som et eksempel på dette bruger mange unge Instagram til at forbinde med deres venner og jævnaldrende, dele billeder af deres liv og kommentere hinandens opslag. Instagram kan dog også være et sted for både offentlig og privat ydmygelse og chikane. For eksempel, hvis en person poster et billede af en vennegruppe, hvor alle er tagget, undtagen dig, kan dette være et klart signal, der siger: "du er måske på dette billede, men du er ikke en del af gruppen." Ydermere kan der oprettes hadsider målrettet enkeltpersoner. Dette ses især hos **LGBTIQ-personer, som også ofte er mål for hadefulde, diskriminerende, nedsættende og/eller nedgørende indlæg** og kommentarer på sociale medier.

Direkte beskeder (DM'er) kan også være kilden til positivt såvel som negativt indhold. For eksempel kan DM'er være den direkte kontakt til og primære måde at opretholde sociale relationer på, eller de kan være kilden til mobning, chikane eller "spøgelse" (ikke at besvare offerets beskeder). På denne måde har de fleste sociale medier lige så mange positive som negative sider, afhængigt af din sociale status i din jævnaldrende gruppe og i samfundet som helhed.

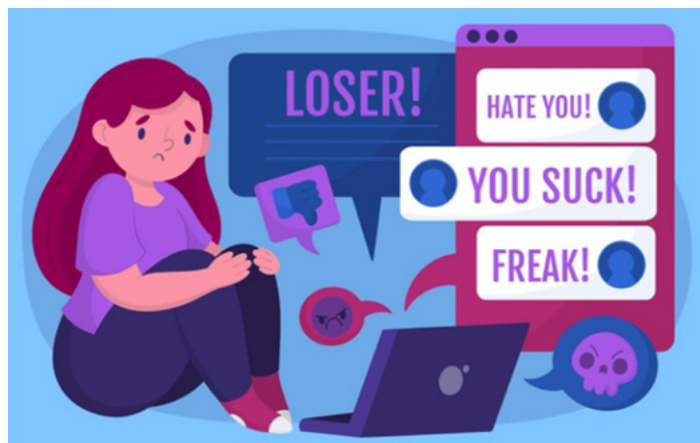

Digital mobning som den nye norm

At omformulere mobning som et socialt fænomen modvirker en af de primære svagheder ved den klassiske tilgang - at aggressionen stopper, når offeret fjerner sig selv fra de konfrontationsbelastede rammer (f.eks.

klasseværelset, ungdomsklub, sportsbegivenhed osv.). Unge forventes at deltage i digitale rammer konstant, og kan derfor simpelthen ikke "bare" fjerne sig fra en kritisk kontekst. Selv når de ikke aktivt bruger sociale medier eller spilapps, er unge mennesker indirekte tilgængelige via beskedtjenester, der er indbygget i de fleste apps, f.eks. via direkte beskeder (de fleste apps), "vægge" (som på Facebook), offentlig udflugt (tags som på Twitter) eller i offentlige opslag, der indeholder offerets navn (som på Jodel* og mere). Desuden kan **digital mobning ske uden ofrets viden, idet det kan bestå i rygtespredning eller deling af billeder uden offerets samtykke**.

Professionelle, der arbejder i digital ungdomspleje, er blevet henvendt til børn og unge, der har udtrykt en tilbøjelighed til at henvende sig til digitale miljøer for at mobbe eller engagere sig i forskellige former for sammenlignelig adfærd. De udtrykker det som værende nemt og relativt konsekvensfrit for gerningsmanden, samtidig med at det har potentiale for en vidtrækkende og hurtig trækraft.

*Jodel er et offentligt, anonymt opslagstavle, der viser brugerne, hvad der sker i deres geografiske område i realtid

Digital mobning kan omfatte

1. chikane (fornærmelser eller trusler)
2. Spredning af rygter
3. Efterligning
4. Udflugter og tricks (at vinde en persons tillid og derefter bruge onlinemedier til at distribuere deres hemmeligheder) og/eller
5. udelukkelse (udelukke en person fra aktiviteter, såsom spil).

Digital mobning kan også forstås som en vis form for socialt opportunistisk ondskab. Da sociale medieplatforme er bygget op omkring at promovere sig selv gennem kommentarer, billeder, videoer eller enhver anden form for selveksponering, behøver bøller eller trolde** sjældent at ty til at handle ud over for deres ofre og er digitalt bemyndiget til blot at gentage - handle imod dem. For eksempel kan en transperson, der laver vlogs på YouTube om at være trans, komme ud, skifte osv. have et (stort) fællesskab af mennesker, der støtter og forstår dem, men det gør dem stadig ikke immune over for trolde, som måske løbende post nedsættende eller nedsættende indhold. Det kan gøre det ekstra hårdt for transpersonen, som allerede er i en sårbar og meget udsat position.

Digitale forhold, der fremmer sårbare situationer, der kan fremme vold

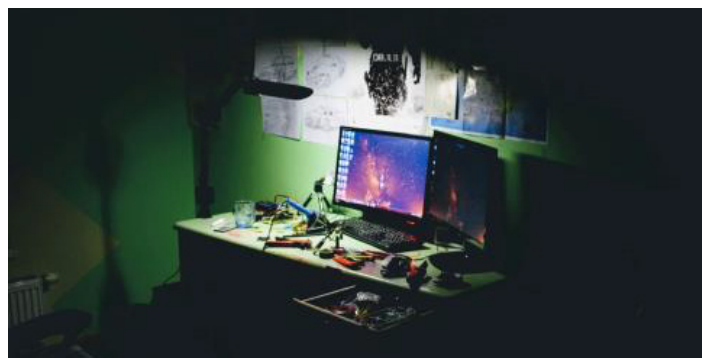
Distancering

Den digitale afstand kan få brugerne til at overdrive deres følelser for at sikre, at de bliver forstået. Når de laver uformel kommunikation via et digitalt medie, **risikerer de**

**For en definition af begrebet "trolde" og "trolling" se afsnittet "Anonymitet"

fleste forfattere en tendens til at overdrive de udtrykte følelser og sætninger⁶, hvilket udgør en risiko for, at vittigheder, memer eller følelser misforstås som antagonistisk adfærd. Dette til gengæld potentielt risici fra de første ofre, hvilket udløser digitale fejder baseret på misforståelser.

En ung person udtrykte digital kommunikation og dens tilbøjelighed til misforståelser som 'at prøve at tale med nogen en hel kilometer væk'. Det betyder, at du forenkler de pointer, du gør, skruer op for lydstyrken (digitalt udtrykt med udråbstegn og mere direkte fraser), og du gentager dit punkt, indtil du er sikker på, at det er forstået, da lytterne signalerer i fysiske rum (nikker, mundtlig bekræftelse osv.) er ikke mulige online.

Ydermere kan digital afstand forstås som maskeringen af ens følelsesmæssige reaktioner vedrørende samtaler og andres handlinger. Når mennesker engagerer sig i fysiske rum, opfatter mennesker hinanden i følelsesmæssige rammer, hvor ansigtsmikrouttryk, kropssprog, tone, timing og mere bruges til at afkode følelsesmæssige niveauer og reaktioner hos sociale deltagere.

Anonymitet

Når de engagerer sig i online-fællesskaber, leger de fleste unge og unge med forskellige former for anonymitet⁷. Nogle fora og digitale strukturer håndhæver dette aktivt

(Jodel, 4Chan, Reddit osv.), mens nogle tillader det (Instagram osv.), og andre forsøger kun at håndhæve navngivne og identificerbare digitale deltagere, men med ineffektive strukturer til at gøre det, og derved tillader falske (og dermed anonyme) profiler (Facebook). **Derfor er en betingelse for digitale sociale engagementer, at brugerne ofte har mulighed for anonymitet, og at nogle har valgt at bruge det.**

Den anonymitet, der frembringes gennem online sociale rum, kan udøve et øget niveau af taperhed hos deltagerne⁸, hvilket giver dem mulighed for at teste grænserne for tilladt tale og accepterende tale, samt at anvende anonymitet som et værktøj til målrettet mobbeadfærd. Denne effekt omtales ofte som den online *disinhiberende effekt*⁹, som, når den kombineres med unges udforskning af sociale normer og grænser, kan skabe et giftigt eller usundt fællesskab. I denne forbindelse har især digitale brugere uden relation til den sociale medieplatform været kendt for at engagere sig i 'trolling'. **'Trolling' er en mobningsagtig adfærd, der fokuserer på at skabe det største tumult, med den mindste indsats.** Dette kan ofte ses, når anonyme profiler engagerer sig i politiske diskussioner, men kan også bruges som en mobbestrategi, når de er rettet mod mennesker.

Da mange platforme er bygget op omkring sociale valutaer i form af likes og dislikes (Facebook), loves (Instagram) osv., og næsten altid understøttes af en kommentar-sektion, er disse systemer både bygget til at lade brugerne engagere sig i indhold, men desuden for algoritmer til at navigere i, hvilket indhold der skal promoveres og fremhæves. Dette risikerer effekten, at trolling (mobning) indhold promoveres, efterhånden som flere brugere engagerer sig i det på grund af dets aggressive og provokerende indhold, hvilket enten vil resultere i likes (for dem, der morer sig over trollingen) eller dislikes (for dem, der forsøger at bekæmpe troll) - som begge er målbart engagement og dermed fremmes af algoritmerne.

Den online disinhibition effekt kan også fremmes af et **lavere niveau af social empati på digitale medier**¹⁰, hvilket får brugerne til at opleve en større følelsesmæssig kløft mellem hinanden, da følelsesmæssige reaktioner på adfærd (også mobning) maskeres af den digitale distance. Derfor ved brugerne ikke nødvendigvis, hvornår de har overskredet de følelsesmæssige tærskler for dem, der er mål for en joke, eller offer for mobning, hvilket unddrager sig muligheden for enten misforstået eller utilsigtet mobning i digitale rum.

Det er derfor **afgørende, at pædagogiske fagfolk plejer rum for dialog, der oplyser unge om de mange aspekter af de digitale miljøer**, om hvad der er tilladt, om hvad der ikke kan tolereres, om hvilke forholdsregler man skal tage, og om hvilke faldgruber man skal være opmærksom på.

Hvad bliver der gjort i øjeblikket

Flere forskellige strategier rettet mod had og chikane på nettet er allerede i brug. Mange af dem kommer dog til kort med hensyn til at skabe permanent forandring.

- **Moderering:** De fleste platforme bliver modereret, men de fleste gerningsmænd omgås dette ved enten at være hurtigere end moderatorerne eller ved at oprette nye profiler, når deres gamle lukkes ned eller forbudt.
- **Deplatforming:** altså processen med at lukke hele platforme med den hensigt at eliminere skadeligt eller diskriminerende indhold, er en anden strategi, som mange henvender sig til. Deplatforming fungerer dog kun som en måde at "behandle symptomer på", og ikke hovedårsagen, da mange gerningsmænd bare vil tage deres følgere og gå andre steder hen. I denne forstand kan had og hadefuldt indhold falde inden for en bestemt platform, men vil normalt blive udtrykt på en anden.
- **Uddannelse:** Initiativer som SELMA – Hacking Hate, Stop Hatpratt, Mobbestop og nationale og internationale kampagner mod mobning retter sig alle mod det miljø, hvor mobning, hadefulde ytringer og diskrimination finder sted, og fokuserer på, hvordan hver enkelt person bidrager til det nuværende onlineklima med deres adfærd – uanset om de er aktive, passive, oprejste, forbigående, gerningsmænd, ofre eller andet. Initiativer og kampagner som disse fokuserer på mobning som et socialt fænomen og understreger vigtigheden af hver enkelt persons rolle – og den forskel, hver person kan gøre.

I de fleste tilfælde kræver det kun én person at have modet til at tage det første skridt for andre at følge. At være

den første til at sige nej er sårbart, ubehageligt og svært, da du sætter dig selv i skudlinjen. Men det betaler sig ofte ved, at det baner vejen for andre mennesker, hvilket gør det nemmere for dem også at rejse sig.

Sådan står du op – digitalt

Når man deltager i onlinediskussioner eller digitale sociale miljøer, gør man det meget sjældent i en 1-til-1 sammenhæng. **Kommentarer, engagementer eller indlæg ses af snesevis eller endda hundredvis af tilskuere; dette gør den sociale forstærkning af enhver mobning eksponentielt større, men øger også potentialet for tilskuere til at engagere sig og blive deltagere i en opstander-rolle.** Dette potentiale afbødes i stigende grad af relationen mellem offeret og den digitale arena, da dette oftest også vil bestemme den potentielle relation mellem tilskuere og ofre. Hvis mobningen foregår via ofrets væg eller på deres profil, er tilskuere her mere tilbøjelige til at tage offerets parti i skænderiet. Men jo større platform, som mobningen foregår på, jo større vil den potentielle forstærkning af effekterne være.

Alle disse effekter og relationer formulerer adskillige strategier for potentielle opstandere at engagere sig. Disse strategier kan enten anvendes af opstanders selv eller kan håndhæves af dem, der søger at styrke eller inspirere sådanne reaktioner.

'Som' opstanderen

Da digital mobning ofte vil finde sted på platforme med et stort opsøgende potentiale, kan opstandere læres at bruge denne mekanisme til at hjælpe med at stoppe mobning. Det er nemmere blot at 'like' noget på nettet end at kommentere på det, så de fleste iagttagere af digital mobning vil simpelthen lade være med at like mobbekommentarerne, hvis de er uenige med dem – det er for

stort og krævende en opgave at modargumentere dem. Det betyder, at det meste af digital mobning vil være uophørligt og kun kunne lide af de (forhåbentlig) få, der er enige i det, og ignoreret af dem, der er uenige i det. Derfor bliver det vigtigt at understrege det faktum, at **den første opstander – den første observatør, der tager sig tid til at argumentere imod mobbekommentaren(erne), vil give alle de andre observatører noget, de nemt kan 'like'.**

Man kan argumentere for, at en 'dislike' knap ville være en let tilgængelig måde at vise social misbilligelse. Ikke lide-knappen kommer dog med visse ulemper, og kan nemt misbruges. For eksempel kan den bruges til at dislike hver enkelt opslag eller kommentar fra en enkelt person, og dermed gøre digital mobning endnu nemmere for gerningsmændene. For tilskuere kan det desuden være svært at afgøre, om nogen ikke kan lide et opslag på grund af indholdet af det nævnte opslag, eller ikke kan lide det på grund af den person, der har lagt det op.

Negative oplevelser vejer meget tungere på samvittigheden end positive. Det samme gælder for likes og dislikes, positive kommentarer og negative kommentarer. Derfor annullerer én positiv kommentar ikke én negativ kommentar. For at offeret skal føle sig tryk og støttet, kræver det meget positivt engagement fra jævnaldrende for at overdøve de (forhåbentlig få) negative stemmer. **Det er afgørende for ofrets velbefindende og for deres evne til at overvinde mobbeadfærden, at de ikke føler sig alene i kampen mod overtrædelserne.**

Øget synlighed

De fleste unge LGBTIQ+ mennesker har en indgroet følelse af usikkerhed eller skam omkring deres identitet. Når denne seksuelle identitet er målrettet i mobning, selv i den mindste sag, øges risikoen for, at de tager den, simpelthen

fordi emnet allerede er så sårbart. Det betyder, at bøller kan "camouflere" deres angreb i private beskeder, langt nede i kommentarer på billeder eller gennem andre digitale uklarheder. En strategi opstandere kan anvende, er at bringe disse pseudo hemmelige mobning angreb frem i lyset. Dette kan gøres enten ved at dele dem via deres profiler eller direkte på offerets/ofrenes profil (for øget støtte). Det skal dog bemærkes, at for at beskytte ofrene mod yderligere negativ eksponering, bør deres identitet skjules fra det genudsatte indlæg. I stedet skal dette indlæg fokusere på mobningens forkethed, ikke hvad mobberen troede var galt med det oprindelige offer.

Med udgangspunkt i det førstnævnte punkt giver denne strategi iagttagere mulighed for blot at kunne lide den opsigtsvækkende indsats, uden at de skal gøre dem selv. Dette vil bevise for både mobberne og offeret, at de er stærkt støttet.

For at mindske den digitale afstand, onlinenum har råd til deres brugere, **kan opstandere opfordres til at engagere sig med både offeret eller mobberen uden for det digitale rum.** Dette kan føles som et større engagement i begge henseender, men kan også have en meget større

Liking upstanding comments shows support for both the victim, the upstander, and the upstanding approach

Increasing visibility lessens vulnerability and shows public disapproval of bullying

Kulturskifte

Uanset hvilken strategi der anvendes, skal det bemærkes, at de alle bør være målrettet den sociale kultur i de digitale rum frem for gerningsmændene. Den moderne forståelse af mobning trækker mindre fokus på dem, der begår det, og mere på det miljø, hvor det foregår. Hvis **LGBTIQ+ unge er målrettet i visse online rum, skal det være en prioritet at fokusere på disse fællesskaber frem for individerne deri.** Dette kan gøres ved enten at indsætte voksensupervision eller mentorordning i fællesskabet; direkte ved at have en voksen synligt deltagende i den digitale platform, eller indirekte ved blot at italesætte en nysgerrighed og åbenhed over for platformen. Da unge ofte søger til mentorer og relevante voksne for moralsk og etisk vejledning, vil denne strategi give kammerater mulighed for at føle sig modige nok til at stå op for ofrene på platformene.

Hvis den ondsindede kultur kommer til udtryk i lokale digitale fællesskaber (klassechats, private servere osv.), kan det stiltiende samtykke til mobning bekæmpes ved blot at opremse regler for socialt acceptabel adfærd. Det gør det sådan, at upstanderne (regelmagerne) ikke skal stå ansigt til ansigt med mobberne, men derimod fællesskabets mobbeegenskaber, som kan føles mindre truende.

Digitale rum giver brugere - ikke kun bøller og ofre - mulighed for at interagere. Dette giver mulighed for en opstander at engagere andre potentielle opstandere privat (via direkte beskeder), før han forpligter sig til den faktiske opstandende adfærd. Ved at koordinere en oprejt handling med andre, kan det både være nemmere at udføre den, da man ikke gør det alene, og det kan potentielt have en større effekt på henholdsvis mobber og ofre.

De digitale aspekter af det moderne sociale liv giver unge mennesker mulighed for at opbygge og bevare en hidtil uset social rækkevidde.

Dette indebærer en risiko for digitalt distanceret mobning, online anonymitet og følelsen af at være alene i en flok af observatører.

Hvis de bruges rigtigt, kan alle disse faktorer dog vendes og blive kraften bag opstående adfærd.

Aktiviteter

At være professionel, der arbejder med unge, kræver evnen til at tackle en lang række svære spørgsmål og situationer. Professionelle, det være sig lærere, pædagoger eller andre, har et ansvar i forhold til dannelse og trivsel hos de unge, de arbejder med. Følgende skal ses som en guide til håndtering af mobning og chikane i sociale sammenhænge (det være sig digitale eller analoge) blandt unge. Spørgsmålslisten er derfor ikke endelig, da den kan og bør tilpasses situationen og sammensætningen af unge i den aktuelle gruppe. Spørgsmålene er beregnet til inspiration og kan bruges som både spørgsmål til gruppe- eller klassesamtaler samt til individuelt arbejde eller arbejde i mindre grupper blandt eleverne.

- Hvordan afgør du, om noget, du ser online, er mobning?
 - Lav en liste over markører, du ville kigge efter.
- Hvordan ville du reagere, hvis online mobning skete med en, du kender?
 - Hvilke typer reaktioner er der?
- Hvordan bliver de forskellige typer opfattet af offeret, af tilskuere, af medlemmer af LGBTIQ+-fællesskabet, af dine nære, personlige venner osv.?
- Hvad hvis mobningen skete med en, du ikke kender?
 - Ville din reaktion være anderledes?
- Påvirker forholdet mellem dig og offeret din reaktion?
 - Hvis ja, hvordan? Og hvorfor?

Det er vigtigt at give eleverne sproget til at tale om diskrimination og mobning på nettet. For kun ved at kunne tale om det, vil du helt forstå det. Og kun ved fuldt ud at forstå det, vil du være i stand til at forhindre det. Opfølgende spørgsmål og aktiviteter kunne derfor være:

- Hvordan kan du være med til at skabe et trygt, støttende og positivt miljø online?
 - Lav en liste over "regler for engagement" for dig og din klasse
- Hvis du skulle føre kampagne for LGBT+-rettigheder, hvordan ville du så gribe det an?
 - Ville du have sociale, politiske, demokratiske, juridiske eller andre perspektiver?
- Hvilke virtuelle værktøjer ville du trække på?
- Hvordan ville du få dit budskab ud?
- Hvilken samfundsgruppe ville du henvende dig til for at få den højeste effekt?
 - Ville du opdele mennesker efter køn, kønsidentitet, seksualitet, race, social klasse, alder osv.?

Referencer

1. FN, 2018: <https://violenceagainstchildren.un.org/content/bullying-and-cyberbullying-0>
2. eXbus (2007-2019). Udforsk mobning i skolerne. <https://exbus.dk/>

- 3.** Rabøl Hansen, H. (2014b). Mobning er magt – elevperspektiver på mobning. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, 51.
- 4.** FRA (2020): https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf
- 5.** Rabøl Hansen, H. (2014a). Fællesskabende didaktikker. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, B31. https://dpu.au.dk/fileadmin/edu/Forskning/KULT/Faellesskabende_didaktikker_-_PPt_2013_01.pdf
- 6.** Bailey, ER, Matz, SC, Youyou, W. et al. (2020) Autentisk selvudfoldelse på sociale medier er forbundet med større subjektivt velvære. Nat Commun 11, 4889 (2020). <https://doi.org/10.1038/s41467-020-18539-w>
- 7.** Bareket-Bojmel, L., & Shahar, G. (2011). Følelsesmæssige og interpersonelle konsekvenser af selvfølelse i en levende, online interaktion. Journal of Social and Clinical Psychology, 30(7), 732-759. doi:10.1521/jscp.2011.30.7.732.
- 8.** O'Keeffe, GS, Clarke-Pearson, K. og Council on Communications and Media (2011). Klinisk rapport - De sociale mediers indvirkning på børn, unge og familier. Pediatrics, 127(4), 800-804
- 9.** Suler, John. (2004). Den online hæmmende effekt. Cyberpsykologi og adfærd: Internettets, multimediers og virtual realitets indvirkning på adfærd og samfund. 7. 321-6. 10.1089/1094931041291295.
- 9.** Friesem, Y. (2016). Empati for den digitale tidsalder: Brug af videoproduktion til at forbedre sociale, følelsesmæssige og kognitive færdigheder. Følelser, teknologi og adfærd. Følelser og teknologi

Modul 3.

Introduktion: Interventioner fra tilskuere og fremmede

"A student is being bullied or victimized when he or she is exposed, repeatedly and over time, to negative actions on the part of one or more other students" (Olweus, 1995).

"Bullying is aggressive goal-directed behavior that harms another individual within the context of a power imbalance" (Volk, Dane & Marini, 2014).

Mobning er ikke et nyere fænomen: Uanset om det er mobning i skolen, klasseværelset eller på legepladsen, har mobning været et vedvarende socialt problem med forskellige og langsigtede konsekvenser¹. Samfundsvidenskabelig forskning i mobning blev mere målrettet i 1990'erne og fokuserede på udbredelsen af mobning i undervisnings-sammenhænge, de negative konsekvenser for mobningsofre samt skolens rolle i forhold til dette problem². Denne forskning har afsløret, at mobning ikke er uundgåelig og anerkender institutionernes og institutionskulturens rolle i at forebygge og bekæmpe ofring af elever. Desuden er der en stigende erkendelse af, at homofobisk mobning og chikane af LGBTQ+-individer er en betydelig del af dette fænomen³.

På EU-plan har der også været sammenlignende forskning, der kortlagde udbredelsen af mobning. I 2020 FRA-rapporten (Fundamental Rights Agency) står det eksplicit,

at sammenligning mellem undersøgelsesresultaterne fra 2012 og 2019 viser, at LGBTQ+-individer fortsat oplever konstante og daglige krænkelse af deres menneskerettigheder⁴. Rapporten bemærker også, at der ikke var nok indikationer på, at der blev opnået tilstrækkelige fremskridt i beskyttelsen af LGBTQ+-samfundet, selvom rapporten advarer om, at EU-gennemsnittet ikke afspejler vigtige forskelle mellem medlemslandene.

25

¹ Olweus, D. (1995). Mobning eller kammeratmisbrug i skolen: Fakta og intervention. Aktuelle retninger i psykologisk videnskab, 4(6), 196-200.

Volk, AA, Dane, AV, & Marini, ZA (2014). Hvad er mobning? En teoretisk omdefinering. Developmental Review, 34(4), 327-343.

² Olweus, D. (1994). Mobning i skolen. I Aggressiv adfærd (s. 97-130). Springer, Boston, MA. Doi: 10.1007/978-1-4757-9116-7_5

Rigby, K. (2002). Nye perspektiver på mobning. Jessica Kingsley Publishers.

Sharp, S., & Smith, P. (2002). Skolemobning: Indsigt og perspektiver. Routledge.

Juvonen, J., & Graham, S. (2014). Mobning i skoler: Mobbernes magt og ofrenes situation. Årlig gennemgang af psykologi, 65, 159-185. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115030>

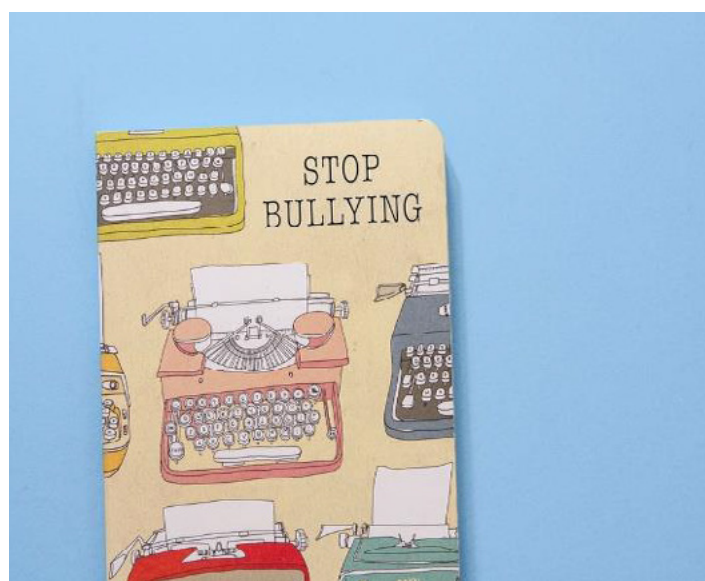
³ Kosciw, JG, Palmer, NA, Kull, RM, & Greytak, EA (2013). Effekten af negativt skoleklima på akademiske resultater for LGBT-unge og den rolle, som skolestøtter spiller. Journal of School Violence, 12(1), 45-63. doi.org/10.1080/15388220.2012.732546

Olsen, EOM, Kann, L., Vivolo-Kantor, A., Kinchen, S., & McManus, T. (2014). Skolevold og mobning blandt seksuelle minoritetsgymnasier, 2009-2011. Journal of Adolescent Health, 55(3), 432-438. doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.03.002

⁴ FRA, Fundamental Rights Agency (2020). Der er lang vej for LGBTI-ligestilling. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

En positiv indikation af litteraturen er, at **unge mennesker kan trænes til at blive allierede af LGBTQ+-samfundet og gribe ind i situationer med chikane og vold**⁵. Mere specifikt ertræne unge mennesker til at blive "opstandere" mod LGBTQ+-vold et vigtigt skridt i at reducere fænomenet mobning. Dette er en ny terminologi, som har til formål at omgå forvirringen mellem "tilskuer" og "aktiv tilskuer", da aktive tilskuere kan bidrage til at fortsætte mobbeadfærd. Udtrykket "upstander" angiver personer, der griber ind for at afbryde de aggressive handlinger eller for at støtte offeret. Eksisterende litteratur viser, at der er forskellige måder, man kan være en upstander på, baseret på deres motivation, niveau af moralsk ræsonnement og opfattelse af self-efficacy⁶.

Dette modul fokuserer på de forskellige typer af opstander-interventioner for at forhindre eller afbryde voldelige handlinger mod LGBTQI+ unge. Hovedpillerne i modulet er: 1) forskellige roller i mobbesituationer; 2) måder at transformere og tilskynde tilskuere til at blive opstående; og 3) en diskussion om de vigtige elementer i at fremme upstanders adfærd.

Forskellige roller i en mobningssituation

At forstå gruppedynamikken i, hvordan mobning fungerer, er det første skridt til at overvinde den. En vigtig dimension af mobning er, at den foregår i offentligheden. I modsætning til andre handlinger af social overtrædelse (tyveri, skade på ejendom osv.) virker mobning på grund af tilstedeværelsen af vidner. Forskning har vist, at mobbere er bevidste i deres valg af indstilling for at maksimere antallet af mennesker, der observerer deres handlinger. Alene tilstedeværelsen af tilstedeværende opmuntrer dem til at være mere aggressive for at opnå beundring og godkendelse selv med intimidering⁷. Disse belønninger til mobberen kan forstærkes af de omkrings-tåendes adfærd, men de kan også opvejes af deres indgreb.

⁵ Della Cioppa, V., O'Neil, A. & Craig, W. (2015). At lære af traditionelle mobningsinterventioner: En gennemgang af forskning om cybermobning og bedste praksis. *Aggression og voldelig adfærd*, 23, 61-68. doi.org/10.1016/j.avb.2015.05.009

Dessel, AB, Goodman, KD, & Woodford, MR (2017). LGBT-diskrimination på campus og heteroseksuelle tilskuere: Forståelse af intentioner om at gribe ind. *Journal of Diversity in Higher Education*, 10(2), 101-116. doi.org/10.1037/dhe0000015

Villarejo-Carballido, B., Pulido, CM, de Botton, L., & Serradell, O. (2019). Dialogisk model for forebyggelse og løsning af konflikter: Bevis på succes med forebyggelse af cybermobning i en grundskole i Catalonien. *International journal of environment research and public health*, 16(6), 918. doi.org/10.3390/ijerph16060918

⁶ Beer, P., Hawkins, C., Hewitson, D., & Hallett, F. (2019). Gerningsmænd, ofre, tilskuere og pårørende: cybermobning i specialske-sammenhæng. *Support for Learning*, 34(3), 340-356. https://doi.org/10.1111/1467-9604.12259

Graeff, E. (2014). Tweens, cybermobning og moralsk ræsonnement: Adskillelse af opstående fra tilskuere. I *Communication and Information Technologies Annual*. Emerald Group Publishing Limited. doi/10.1108/S2050-206020140000008016

Olweus, D., & Limber, SP (2010). Mobning i skolen: evaluering og formidling af Olweus Mobbeforebyggelsesprogram. *American journal of Orthopsychiatry*, 80(1), 124. doi.org/10.1111/j.1939-0025.2010.01015.x

Shultz, E., Heilman, R., & Hart, KJ (2014). Cybermobning: En udforskning af tilskuernes adfærd og motivation. *Cyberpsykologi: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(4). doi.org/10.5817/CP2014-4-3

⁷ Salmivalli, C., Voeten, M., & Poskiparta, E. (2011). Tilskuere betyder noget: Forbindelser mellem forstærkning, forsvar og hyppigheden af mobbeadfærd i klasseværelserne. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 40(5), 668-676.

Sutton, J., & Smith, PK (1999). Mobning som gruppeproces: En tilpasning af deltagerrolletilgangen. *Aggressiv adfærd: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 25(2), 97-111.

Nylige undersøgelser er begyndt at være mere opmærksomme på de forskellige roller, som tilskuere påtager sig af mobbeadfærd, og for at undersøge, hvordan træning kan tilskynde tilskuere til at **blive upstanders og spille en positiv rolle i at stoppe mobning og voldelig adfærd**⁸. For eksempel har forskere identificeret flere årsager, der gør, at tilskuere passivt observerer mobning uden at gribe ind: mobberens popularitet, den falske opfattelse af, at alle andre godkender denne adfærd, samt ideen om, at ofrets lavere sociale status gør deres indgriben meningsløs⁹. Tilskuere kan opmuntre mobberen ved blot at forblive passive vidner til chikanen og give et publikum til begivenheden. Men de kan også aktivt opmuntre mobberen gennem deres egne reaktioner: grine, håne eller endda beslutte sig for at deltage i misbruget ved at kopiere mobberens adfærd. Tilstedeværelsen af tilskuere, der forstærker mobberen, har været forbundet med en øget hyppighed af mobning i skolerne¹⁰. Overordnet set har forskningslitteraturen identificeret følgende typer af tilskuere:

- 1. Assistenten** er tilskuere, der direkte assisterer mobben.
- 2. Forstærkere** er deltagere opmuntrer tyrenog.
- 3. Udefrakommende eller passive tilskuere** er dem, der vidner hændelsen, men går væk.
- 4. Opstandere eller forsvarere** er vidner som står frem og griber ind for at støtte mobbeofferet.

At erkende dynamikken i disse forskellige roller i en mobningshændelse er vigtig for alle, der ønsker at opmuntre til "opstående"-adfærd eller forstå, hvordan de andre typer af tilskuere kan trænes til at blive opstående. Derfor skal **undervisere vejlede i at identificere disse roller og i at finde måder at fremme positive interventioner på**. Aktivitet 1 er designet til at nå dette mål.

AKTIVITET 1 - Ud over mobberollen

Instruktioner

- 1.** Forklar og diskuter de forskellige roller i en mobningshændelse: mobber, mobningsmodtager, assistent, forstærker, outsider og upstander. Eleverne kan give eksempler fra tidligere hændelser på de typer adfærd, der udvises i disse roller.
- 2.** Forbered etiketkort og bed 6 frivillige om at påtage sig disse roller.
- 3.** Vælg et scenarie (se nedenfor), og bed frivillige om at udføre deres rolle. Tilskynd frivillige til at være "kreative", men sørg også for, at ingen af dem er for utilpas i deres rolle.
- 4.** I slutningen af stykket takker deltagerne og lykønsker dem for deres modige. Lav en hurtig de-rolling ved at bede deltagerne om at "støve op" og "shack off" den rolle, de lige har spillet.
- 5.** Fortsæt med at diskutere i plenum de forskellige roller: hvordan de agerede, hvordan de reagerede og hvordan de spillede ud af hinanden, især i forhold til mobberrollen. Frivillige kan forklare, hvordan de følte,

⁸ Salmivalli, C. (2014). Deltagerroller i mobning: Hvordan kan jævnaldrende tilskuere udnyttes i interventioner?. *Theory Into Practice*, 53(4), 286-292.

Thornberg, R., & Jungert, T. (2013). Tilskuernes adfærd i mobningssituationer: Grundlæggende moralsk følsomhed, moralsk uenighed og forsvarers selveffektivitet. *Journal of adolescence*, 36(3), 475-483.

⁹ Salmivalli, C. (2014). Deltagerroller i mobning: Hvordan kan jævnaldrende tilskuere udnyttes i interventioner?. *Theory Into Practice*, 53(4), 286-292.

¹⁰ Salmivalli, C., Voeten, M., & Poskiparta, E. (2011). Tilskuere betyder noget: Forbindelser mellem forstærkning, forsvar og hyppigheden af mobbeadfærd i klasseværelserne. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 40(5), 668-676.

at de spillede deres rolle, og resten af gruppen kan reagere på, hvordan deres dynamik udviklede sig.

6. Afslut diskussionen med følgende punkter: For det første kan det være svært at vide, hvordan man skal reagere på en mobning, fordi tilskuerrollerne ikke altid er klare. For det andet skal du anerkende flydendeheden af tilskuerrollerne og opmuntre deltagerne til at tænke på små skridt til at gøre en forstærker eller passiv tilskuer til en opstående.

Scenarie 1

Hovedpersonerne sidder i et cafeteria. Mobberen noterer en pride flag-knap på rygsækken på modtageren af mobning. Han spørger ham, om han er homoseksuel og fortsætter med at chikanere ham. Der kan være en variation i scenariet: Modtageren af mobning kan svare positivt, kan afspille negativt eller slet ikke svare. De mobber vil fortsætte med den samme adfærd, men tilskuerne kan variere deres reaktioner i overensstemmelse hermed. Diskussionen kan fokusere på, om mobningsmodtagerens respons skal gøre en forskel.

Scenarie 2

Eleverne venter på at blive hentet af deres forældre efter skoletid. Mobberen spørger modtageren af mobning, hvorfor det er tilfældet, at han bliver samlet op af to forskellige kvinder på forskellige dage. Modtageren af mobning fortæller, at han har to mødre. Mobberen begynder at chikanere ham.

Fra tilskuer til fremmed – Samfundsansvar

En del af forståelsen af, hvor meget det haster med at øve sig og indtage en fremtrædende position i situationer med homofobisk mobning er viden om, hvor skadeligt det er for de personer, der er målrettet. Forskning har vist, at unge

fra seksuelle minoriteter rapporterer høje forekomster af chikane og ofre gennem trusler og skader, nogle gange med brug af våben. Dette har ført til højere frafaldsrater for LGBTIQ+ minoritetsstuderende samt en stigning i selvmordstanker¹¹. Generelt har disse fænomener direkte og langsigtede virkninger på deres sundhed og velvære¹². Det mest bekymrende er, at skoler og uddannelsessteder ofte er grobund for den type mobning og seksuel chikane, som LGBT+-personer oplever¹³. Den aktuelle litteratur tyder på, at et skoleklima, der er ikke-accepterende, manglen på et støttende socialt netværk samt fraværet af LGBT+-bevæ-

¹¹ Bouris, A., Everett, BG, Heath, RD, Elsaesser, CE, & Neillands, TB (2016). Effekter af offer og vold på selvmordstanker og -adfærd blandt seksuelle minoriteter og heteroseksuelle unge. *LGBT sundhed*, 3(2), 153-161. doi.org/10.1089/lgbt.2015.0037

¹² Almeida, J., Johnson, RM, Corliss, HL, Molnar, BE, & Azrael, D. (2009). Følelsesmæssig nød blandt LGBT-unge: Påvirkningen af opfattet diskrimination baseret på seksuel orientering. *Journal of youth and adolescence*, 38(7), 1001-1014. doi: 10.1007/s10964-009-9397-9

Bauer, GR, Scheim, AI, Pyne, J., Travers, R., & Hammond, R. (2015). Intervenable faktorer forbundet med selvmordsrisiko hos transpersoner: en respondentdrevet prøveudtagningsundersøgelse i Ontario, Canada. *BMC public health*, 15(1), 525. https://doi.org/10.1186/s12889-015-1867-2

Brennan, SL, Irwin, J., Drincic, A., Amoura, NJ, Randall, A., & Smith-Sallans, M. (2017). Forholdet mellem kønsrelateret stress, modstandskraftsfaktorer og mental sundhed i en midtvestlig amerikansk transkønnet og kønskonform befolkning. *International Journal of Transgenderism*, 18(4), 433-445. doi.org/10.1080/15532739.2017.1365034

Lick, DJ, Durso, LE, & Johnson, KL (2013). Minoritetsstress og fysisk sundhed blandt seksuelle minoriteter. *Perspectives on Psychological Science*, 8(5), 521-548. doi.org/10.1177/1745691613497965

Mazrekaj, D., De Witte, K., & Cabus, S. (2020). Skoleresultater for børn opdraget af forældre af samme køn: Beviser fra administrative paneldata. *American Sociological Review*, 85(5), 830-856. https://doi.org/10.1177/0003122420957249

Mereish, EH, O'Leirigh, C., & Bradford, JB (2014). Indbyrdes sammenhænge mellem LGBT-baserede ofre-, selvmords- og stofbrugsproblemer i en mangfoldig prøve af seksuelle og kønsminoriteter. *Psykologi, sundhed & medicin*, 19(1), 1-13. doi.org/10.1080/13548506.2013.780129

¹³ For eksempel Juvonen & Graham, 2014; Kosciw, Palmer, Kull, & Greytak, 2013; Olsen, Kann, Vivolo-Kantor, Kinchen, & McManus, 2014.

gelser i samfundet er relateret til højere grad af suicidalitet hos LGBT+-ungdom¹⁴.

Disse rapporter bekræfter også, at andres ikke-støttende reaktioner bidrager til internaliseringen af homofobi, bifobi og transfobi af LGBTIQ+, hvilket således fører til depression og selvmordstanker. Hvad skader LGBTIQ+ minoritetsindivider er ikke kun mobning, men mangel på reaktion eller støtte fra tilskuere eller vidner til mobning. Forskning viser, at problemet med homofobisk mobning og cybermobning i uddannelsesrum og ungdomsorganisationer skal løses tidligt for at forhindre spredning af marginalisering¹⁵.

Succesen med interventioner til at overvinde mobning afhænger således af fremme af en følelse af fællesskab og fredelig sameksistens, da dette er tydeligt i teamworkunderskrivelse af aftaler og referencer af elever til begreber som lighed og solidaritet¹⁶. En anden almindelig tilgang til disse interventioner er at fremme elevernes selvværd og empati. Empatitræning har direkte anvendelser til reduktion af mobning og til fremme af opretstående adfærd¹⁷. Høje niveauer af empati viste sig også at være forbundet med mere forsvarende adfærd¹⁸.

Samlet set viser eksisterende forskning, at mobningshændelser kan reduceres med skabelsen af et sikkert klima, hvor modtagere af mobning føler, at der er en samfundsreaktion på overgreb og chikane. Dette kan opnås ved at træne "upstanders" gennem empatitræning og værktøjer, der minimerer skadevirkningerne af mobning. Faktisk er der tydelige beviser fra forskning på, at forsvarede ofre er mindre hyppigt ofre og har højere selvværd og højere status sammenlignet med uforsvarede ofre¹⁹.

Målet med Aktivitet 2 er at opdyrke en forståelse af, hvordan mobning virker (hvad der gør ondt, hvad heler) og at udvikle strategier for samfundsreaktioner mod mobning. Det overordnede formål er at hjælpe deltagerne til at forstå, at deres reaktion betyder noget, og at der er et ansvar fra hele samfundets side for at handle for at beskytte, forsvare og støtte modtagere af mobning.

¹⁴ Poštuvan, V., Podlogar, T., Šedivy, NZ, & De Leo, D. (2019). Selvmordsadfærd blandt unge med seksuelle minoriteter: en gennemgang af rollen som accept og støtte. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 3(3), 190-198. doi.org/10.1016/S2352-4642(18)30400-0

¹⁵ Elipe, P., de la Oliva Muñoz, M., & Del Rey, R. (2018). Homofobisk mobning og cybermobning: Undersøgelse af et forstuvet problem. *Journal of homosexuality*, 65(5), 672-686. doi.org/10.1080/00918369.2017.1333809

Rodríguez-Hidalgo, AJ, & Hurtado-Mellado, A. (2019). Prævalens og psykosociale prædiktorer for homofobisk offer blandt unge. *Internationalt tidsskrift for miljøforskning og folkesundhed*, 16(7), 1243. doi.org/10.3390/ijerph16071243

¹⁶ González-Alonso, F., Guillén-Gámez, FD, & de Castro-Hernández, RM (2020). Metodisk analyse af effekten af et program mod mobning i sekundær uddannelse gennem kommunikativ kompetence: En præ-test-post-test undersøgelse med en kontrol-eksperimentel gruppe. *Internationalt tidsskrift for miljøforskning og folkesundhed*, 17(9), 3047. doi.org/10.3390/ijerph17093047

Ortega, R., Del Rey, R., & Mora-Merchán, JA (2004). SAVE-model: En antimobbeindsats i Spanien. Mobning i skoler: Hvor vellykket kan interventioner være, 167-186.

¹⁷ Vera, E., Hill, L. & Daskalova, P. (2018). Fremme af oprejt adfærd hos unge: En foreslået model. *The Journal of Early Adolescence*, 39(7), 1020-1049. Doi: 10.1177/0272431618798514

¹⁸ Nickerson, AB, Aloe, AM og Werth, JM (2015). Relationen mellem empati og forsvar i mobning: En meta-analytisk undersøgelse. *School Psychology Review*, 44, 372-390. https://doi.org/10.17105/spr-15-0035.1

¹⁹ Sainio, M., Veenstra, M., Huitsing, G. & Salmivalli, C. (2010). "Ore og deres forsvarede: En dyadisk tilgang," *International Journal of Behavioral Development*, 35(2):144-151. DOI: 10.1177/0165025410378068

AKTIVITET 2

Hvad gør ondt, hvad helbreder

Instruktioner

1. Del deltagerne i to grupper.
2. Bed gruppe 1 om at identificere "Hvad gør ondt" i en mobbesituation. Råd dem til at lave noter på kort, så hver deltager har 1-2 kort. Tilskynd dem til at identificere non-verbale, verbale og endda voldelige handlinger, som de kan gøre i en foregive tilstand. Denne sidste kategori kan omfatte at foregive at spytte nogen, skubbe, skubbe eller slå.
3. Bed gruppe 2 om at identificere "Hvad helbreder" i en mobningssituation. De skal gætte, hvad den anden gruppe har skrevet ned og finde måder at reagere på. Disse upstander-reaktioner kan rettes mod mobberen eller mod modtageren af mobning. Gruppen kan overveje både individuelle og gruppesvar.
4. Efter gruppearbejde på ca. 15 minutter står de to grupper over for hinanden, og facilitatoren står mellem de to grupper. En deltager fra gruppe 1 starter med at igangsætte en mobbehændelse rettet mod facilitatoren. Det første valg kan være et "mildt" med mulighed for eskalering. En deltager i gruppe 2 skal svare på de-

tte med et af svarene skrevet på kortene. Modtageren af mobning forholder sig passiv.

5. En anden deltager fra gruppe 1 fortsætter/eskalerer chikanen. Gruppe 2 overvejer deres svar. Øvelsen fortsætter med brug af et par kort mere.

Diskussion:

1. Hvad syntes at være den mest sårende form for mobning? Hver deltager, inklusive facilitatoren, kan udtrykke deres følelser fra deres eget perspektiv i dette rollespil. Gruppe 1 kan også diskutere deres proces: hvor svært var det at finde sårende handlinger? Hvad var den nemmeste kategori at gøre op mellem ikke-verbale, verbale og voldelige handlinger?
2. Hvor passende var svaret fra gruppe 2? Hvilke andre reaktioner skulle være på plads, så de gav helbredelse til de sårende fornærmelser/handlinger? Gruppe 2 kan også diskutere processen med at tænke over disse upstander-svar, både i individuelt og gruppeformat.

Videoernehvordan:

<https://www.youtube.com/watch?v=lrJxqvalFxm>

Sådan er man en upstander

Der er allerede bevis for, at upstanders interventioner med teenagere og universitetsstuderende er effektive værktøjer til at fremme upstanders adfærd. Forskning viser, **at det at skabe et mere sikkert klima, men også at træne opstående i specifikke handlingsprotokoller, gør det lettere for unge mennesker at reagere som tilskuere**²⁰. De fleste af disse træningsinterventioner er forebyggende og tilskynder unge til at planlægge deres egen fremtidige interventionsmetode²¹. Muligheden for at overveje sin reaktion på

at være vidne til mobning og at udarbejde en handlingsplan ses som nøglen til unges mulighed for at gennemføre denne indsats, når det bliver nødvendigt. Ydermere har andre forskere vist, at tilgange til at forsvare offeret er en vigtig faktor, og den skal indgå i træningen²². Endelig er der også indikationer på, at opstanders træning bør omfatte information og støtte i tilfælde af, at de oplever anden ordens seksuel chikane (SOSH)²³. SOSH finder sted, når opstanderen eller den person, der forsøger at støtte offeret, bliver ramt af mobberen. Øverstetræning skal tage højde for denne mulighed og forberede de unge i overensstemmelse hermed. Flere detaljer om dette vil blive udviklet i modul 4.

Derfor er der to måder at designe opstander-interventioner på: dem, der støtter modtageren af mobning, og dem, der er rettet mod at reagere på mobberen. Begge dele er vigtige og kan foregå samtidigt. At gribe ind og reagere på mobberen bliver dog ofte set som sværere af deltagerne. Eksisterende interventioner har indtil nu fokuseret på at forbedre en række forskellige færdigheder eller kvaliteter. Nogle interventioner fokuserede på forsvarerens selveffektivitet²⁴, andre fokuserede på styrkelse af empati og anti-mobbe-attituder hos tilskueren²⁵, mens andre kun fokuserede på at fremme bevidstheden om opstanders tilgang²⁶. **Succesen med opstanders interventioner er generelt registreret i fremme af en følelse af fællesskab og fredelig sameksistens.** Det, der er af allerstørste betydning, er at forberede både pædagoger og elever til at føle sig trygge

ved at stå frem i mobningshændelser. Hypotetiske scenarier og diskussioner omkring dem har vist sig at være en effektiv måde at øge viden, tillid og empati omkring sådanne spørgsmål. Formålet med Aktivitet 3 er at udforske scenarier for at agere som en opstander for at a) forsvare modtageren af mobning og b) konfrontere mobberen. Disse interventioner er afhængige af handlingsrettede scenarier med trin til, hvordan man reagerer i hver situation. Begge opstående-reaktioner kan finde sted samtidigt, afhængig af hvordan vidnet/tilskueren vurderer situationen.

²⁰ Farley, J., Gallagher, J., & Richardson Bruna, K. (2020). Forskyrrelse af snævre opfattelser af retfærdighed: Udforskning og udvidelse af 'mobning' og 'opstående' i et æreskursus på universitetet. *Education, Citizenship and Social Justice*, 15(3), 258-273. doi.org/10.1177/1746197919853808

Gorrotxategi, MP, Ozamiz-Etxebarria, N., Jiménez-Etxebarria, E., & Cornelius-White, JH (2020). Forbedring af køns- og transkønnet viden hos universitetsstuderende gennem Creative Factory-metoden. *Frontiers in Psychology*, 11, 367. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00367>

Ortega, R., Del Rey, R., & Mora-Merchán, JA (2004). SAVE-model: En antimobbeindsats i Spanien. *Mobning i skoler: Hvor vellykket kan interventioner være*, 167-186.

²¹ Se for eksempel Banyard, Moynihan & Plante, 2007; Gorrotxategi, Ozamiz-Etxebarria, Jiménez-Etxebarria & Cornelius-White, 2020; Ortega, Del Rey & Mora-Merchán, 2004.

²² Sarmiento, A., Herrera-López, M., & Zych, I. (2019). Er cybermobning en gruppeproces? Online og offline tilskuere af cybermobning fungerer som forsvarere, forstærkere og outsiders. *Computere i menneskelig adfærd*, 99, 328-334. doi.org/10.1016/j.chb.2019.05.037

²³ Vidu, A., Valls, R., Puigvert, L., Melgar, P., & Joanpere, M. (2017). Anden orden af seksuel chikane – SOSH. *Multidisciplinært Tidsskrift for Uddannelsesforskning*, 7(1), 1-26. doi: 10.17583/remie.2017.2505

²⁴ Abbott, N., Cameron, L., & Thompson, J. (2020). Evaluering af indvirkningen af en forsvarerrollespilsintervention på en teenagers forsvarerintentioner og reaktioner på navneopråb. *international*, 41(2), 154-169. DOI: doi.org/10.1111/cdep.12253

²⁵ Williford, A., Elledge, LC, Boulton, AJ, DePaolis, KJ, Little, TD, & Salmivalli, C. (2013). Effekter af KiVa-antimobningprogrammet på cybermobning og cyberviktimisering blandt finske unge. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 42(6), 820-833.

²⁶ Sundstrom, B., Ferrara, M., DeMaria, AL, Gabel, C., Booth, K., & Cabot, J. (2018). Det er dit sted: Udvikling og evaluering af en evidensbaseret tilskuerinterventionskampagne. *Sundhedskommunikation*, 33(9), 1141-1150.

AKTIVITET 3 – Sådan bliver du en opstander

Fra tilskuer til opstående

Instruktioner

1. Se følgende video om de forskellige måder at reagere på en mobningshændelse: <https://www.stop-bullying.gov/prevention/bystanders-to-bullying>

2. Fokuser på de fremhævede handlinger, der præsenteres i videoen:

- Skift emne
- Afbryd
- Spørgsmåladfærd
- Brug humor
- Omfavn dine forskelligheder
- Rapport mobning/cybermobning
- Beskyt/vær venlig over for andre
- Inkluder andre i dit svar

3. Vælg et scenarie nedefra og find konkrete eksempler på, hvordan man kan eksemplificere disse opstandere svar. Hvad siger man for eksempel for at stille spørgsmålstegn ved mobberens adfærd i Scenario 1? Hvad gør opstandere for at vise, at de omfavner vores forskelligheder?

Scenarie 1

Mens dine elever deler deres weekendnyheder inden lektionen starter, siger en af dine elever, at han/hun tog til Pride Parade. En anden elev siger med det samme "Jeg har ikke noget problem med homoseksuelle, men jeg forstår ikke hvorfor de skulle være så stolte af sig selv og endda marchere i gaderne for at vise det frem. Jeg tror på, at der ikke er noget at være stolt af,

når man er homoseksuel, det er for meget". Hvad ville du gøre?

Scenarie 2

Du henvender dig til en elev for at spørge ham/hende, hvorfor han/hun er fraværende så ofte for nylig. Han/hun fortæller dig, at han/hun er blevet mobbet i en måned nu. En bestemt gruppe klassekammerater bliver ved med at kalde ham/hendes homofobiske navne, og nogle gange presser de ham/hende. Hvad ville du gøre?

Scenarie 3

En elev fortæller dig, at en anden elev under et slagsmål kaldte hende "lesbisk" for at fornærme hende. Hvad ville du gøre?

AKTIVITET 4 Sådan bliver du en opstander – Konfrontation af mobberen

Instrucciones

Se følgende video og diskuter ACT-protokollen: Diskuter med deltagerne, hvordan ACT-protokollen kan anvendes i de forskellige scenarier nedenfor.

<https://www.youtube.com/watch?v=wyV6OFm2KxQ>

HANDLING

Ask: Ved de, hvad det ord betyder? Havde de tænkt sig at være sårende? Kender du konsekvenserne af det misbrug, du lige har været vidne til?

Upstander er et valg. At gøre eller ikke sige noget betyder, at du er enig. *hacer o decir nada implica que estás de acuerdo.*

Thver: Undervis ved eksemplet om, hvordan du lever dit liv. Jeg kan ikke være en upstander, hvis andre ikke er vidne til mig som sådan.

Scenarie 1

Under en litteraturlektion laver en elev en vittighed om forfatterens seksuelle orientering. Hvordan reagerer du?

Scenarie 2

Under en lektion kommer en elev med følgende kommentar: "Det er så homoseksuelt!". Hvad ville du gøre?

Scenarie 3

Du oplever, at eleverne under religionsvidenskab støder på synspunkter, normer og værdier, som ikke er forenelige med de værdier, du forsøger at undervise i under "Personlig, Social- og Sundhedsundervisning" eller "Videnskab". Under en af dine lektioner citerer en studerende din kollega og fortæller dig, at alle skal giftes og have børn, ellers når de ikke deres endelige mål. Hvad ville du gøre?

Reflekterende spørgsmål:

<https://alteristic.org/services/green-dot/>

1. Hvor let/svært er det at reagere på dette scenarie? Hvilke vanskeligheder kan pædagoger/skolepersonale/skoleprofessionelle støde på, når de ønsker at gribe ind i sådanne tilfælde?
2. Hvad skal vi overveje, når vi griber ind i sådanne tilfælde?
3. Hvordan kan vi beslutte, hvilket trin der er det mest presserende, når vi foretager en intervention?

4. Hvad kunne du lide ved de interventioner, som du lige har set/øvet?

5. Hvilke aspekter af dem fandt du særligt nyttige? Hvad synes du var særligt effektivt og 'virkede'? Ville du have tilføjet noget eller gjort noget anderledes?

6. Hvordan havde de personer, der oplevede mobning/diskrimination, efter disse interventioner? På hvilken måde blev dine behov for sikkerhed og inklusion imødekommet? Var der noget, der kunne have fået dig til at føle dig mere inkluderet eller mere sikker?

7. Er de interventioner, vi lige har set, noget, du kan anvende i dine skolemiljøer? På hvilken måde?

8. Hvor kan du finde støtte til at hjælpe din skole med at blive mere rummelig og sikker?

Modul 4.

Forebyggende socialisering af kønsbaseret vold

Forebyggelse af vold mod LGBT+ unge har behov for dybt og konstant arbejde. Dette virker indebærer:

- Dybt, for at komme til rødderne af denne problematik. Dette vil hjælpe os med at identificere mere problematiske situationer, forstå, at vi ikke er opmærksomme på de fleste af konflikterne; og mest for at fremme forebyggende holdninger og interaktioner.
- Konstant, da isolerede praksisser som en engangs workshop om voldsforebyggelse ikke har langsigtede

virksomheder, er de ikke nok til at modvirke *socialisering* processer, som unge har internaliseret af tusindvis af interaktioner i løbet af deres liv.

- En ende på vold kan kun opnås ved at gå ind i de dybe årsager til den. Mellemmenneskelige konflikter, som vi synliggør, og som vi handler efter, er **toppen af isbjerg**, og i bunden er et system eller magtforhold, **kønsbaseret vold og seksuelt affektive socialiseringsprocesser**².

Vold, risiko og problemer er massivt forbundet via sociale medier med tiltrækning³. Mange bøger, film, reklamer osv. forbinder sådanne holdninger, især hos mænd, med begær (for eksempel parfume-reklamen "Bad Boy" eller filmsagaerne "After" eller "50 shades of Grey").

¹ Socialisering er den kontinuerlige proces, hvorved vi lærer og internaliserer adfærd gennem interaktioner med mennesker og samfund.

² Villarejo, B., López, G., & Cortés, M. (2020). Indvirkningen af alternative audiovisuelle produkter på socialiseringen af teenagere seksuelt affektive ønsker. Kvalitativ undersøgelse. <https://doi.org/10.1177/1077800420938887>

³ Ruiz-Eugenio, L., Puigvert, L., Ríos, O., & Cisneros, RM (2020). Kommunikative daglige livshistorier: Øget bevidsthed om forbindelsen mellem begær og vold. Kvalitativ undersøgelse. <https://doi.org/10.1177/1077800420938880>

Ikke desto mindre kan vi ikke glemme, at **tvangsdiskursen**⁴ ikke kun skabes og forstærkes af medierne: uddannelsesinstitutionerne og de professionelle selv, sammen med familierne, vennegrupperne eller fritidsrum som idrætshold efterlader ofte plads til de traditionelle roller og dynamik, der skal værdsættes og forstærkes.

Socialisering starter ved 0 år, med hver interaktion i alle miljøer. Det fortsætter, i ungdommen, ikke kun udviklet gennem lærere og forældre, men mest på det, de knytter lyst og tiltrækning til, som er deres venner, sociale medier, idoler osv. **Alle interaktioner i uddannelsesmiljøer socialiserer vores fremtidige valg, ønsker, og relationer.** Den dominerende socialiseringsdiskurs influerer på, at unge ofte ikke vælger deres venner, hookups og par primært på grund af deres ligeværdige værdier; og faktisk kan disse værdier for nogle mennesker gøre den anden person mindre attraktiv. Selvom de måske kan lide dem, vil de nogle gange foretrække, og specielt til lejlighedsvis møder eller "sjove og skøre" oplevelser, de mennesker med den hårdeste og mest risikable karakter.

Den traditionelle model for relationer er magtbaseret, du kan enten være over eller under andre. Denne model forbinder ikke gode værdier, følelser og holdninger med lyst og begejstring, og betragter dem som kedelige. Denne traditionelle model ser spænding i risiko, problemer, problemer. I modsætning til, hvad nogle mennesker tror, er folk, der behandler andre dårligt, ikke alene, og de har næsten altid en omgangskreds, der styrker deres holdninger. Konfliktfulde mennesker spiller nogle gange en ledende rolle i deres gruppe. De har evnen til at have folks opmærksomhed, da de udnytter den dominerende diskurs, der forbinder vold med tiltrækning; dette forklarer også, hvorfor de er egalitære, fredelige og samarbejdsvillige normalt er ubemærket.

Den forebyggende socialisering af kønsbaseret vold⁵

er studiet af sociale interaktioner (medier, jævnaldrende grupper, familie, uddannelsesinstitutioner...), som genererer en socialisering og læring af kærligheds- og tiltrækningsmodeller, der er forbundet med kønsbaseret vold.

For at vide mere:

Valls, R., Puigvert, L., & Duque, E. (2008). *Gender violence among teenagers' socialization and prevention. Violence Against Women, 14(7) 759-785*

Ideel kærlighed og ideelle forhold beskytter mod vold

"Traktion som et synonym på én gang af spænding og ømhed, venskab og begær, stabilitet og galskab, lidenskab og sødme" (Jesús Gómez, 2015)

Ideelle romantiske partnere, i deres forskellige former, beskytter mod vold⁶ og negative episoder i interpersonelle forhold. Nøglen er, hvem unge vælger som ven, som one-night stand, som kæreste, fordi de afhængigt af det vil udvikle et frit eller tvangsforhold. Videnskabelig forskning har vist, at ægte venner og romantisk kærlighed ikke gene-

⁴ En diskurs er en social idé, der breder sig gennem interaktioner mellem mennesker, som kommer fra en bestemt forståelse af en virkelighed. For eksempel er tvangsdiskursen denne idé om, at risiko er sjovt, og stabilitet er kedeligt, som folk giver videre og ender med at tro på. Berger, PL, Berger, PL, & Luckmann, T. (1966). Den sociale konstruktion af virkeligheden: En afhandling i videnssociologien. Anchor

⁵ Puigvert, L. (2014). Forebyggende socialisering af kønsbaseret vold ved at bruge forskningens kommunikative metodologi. *Qualitative Inquiry, 20(7), 839-843*. doi:10.1177/1077800414537221

⁶ Torras-Gómez, E.; Puigvert, L.; Aiello, E.; Khalfaoui, A. (2020). Vores ret til glæden ved at blive forelsket. Grænser i psykologi. <https://10.3389/fpsyg.2019.03068>

rerer vold: de beskytter faktisk mod konfliktfyldte forhold. **Kærlighed er social, derfor fører et ideal om romantisk kærlighed til, at folk får mere lidenskabelige og sunde forhold.**

Ønskesprog: nøglen til voldsforebyggelse
Ifølge nyere forskning er det ineffektivt kun at fremme ligeværdige forhold ud fra et etisk sprog⁷ og værdier (hvad er praktisk, hvad er godt og dårligt). **Vi er nødt til at kombinere det med et begærs sprog**, at tømme for tiltrækningskonflikt adfærd, mennesker og forhold, og at rette tiltrækning mod mere ligeværdige modeller. Denne ændring i tiltrækning sker ikke hos unge ved ekstern træning eller pædagog- eller familiesamtaler, men gennem den **transformative dialog mellem alle pædagogiske agenter**, og især ved at engagere denne **forbindelse mellem værdier og lyst**, der kommer fra unge til deres jævnaldrende. Det er med andre ord meget mere kraftfuldt, hvis unge taler med hinanden.

De fleste unge ved allerede, hvad vold er, og hvad der ikke bør gøres, de har en ganske klar etik. De er dog ikke blevet forsynet med et ønskesprog om at stå op imod det: Den, der stiller op, bliver ikke set som de største mennesker i vores kulturer, modige og den ven, som alle offentligt ville ønske at have; snarere bliver de mange gange peget på som informanter, der kommer ind i andres forretninger. Derfor er **vi nødt til at forbinde ønsket om at handle med upstander og andre positive værdier**, installere en kultur, hvor det ses som attraktivt at være en upstander, at handle solidarisk over for andres dårlige opførsel og lidelser. Dermed vil de blive set som inspiration og rollemodeller af deres egne jævnaldrende, og som mennesker, alle gerne vil være sammen med. Professionelle kan bruge og fremme dette ønskesprog over for upstanders adfærd.

AKTIVITET: OPSTÅENDE PÅ SPOTLYSET

- **Mål:** at øge bevidstheden om situationer, hvor dårlig adfærd på en eller anden måde er socialt værdsat, og hvordan fagfolk enten kan forstærke det ved at bagatellisere eller følge vittighederne, eller hvordan de kan dæmpe sådanne holdninger og sætte fokus på opståendes holdninger.

- Et par **hypotetiske situationer** er nu beskrevet. Efter at have læst dem, kan fagfolk diskutere, hvordan nogle voksne reagerer, og hvordan de ville reagere.

Situation 1: En gymnasielærer dedikerede deres undervisningstimer til at åbne en dialog mellem eleverne, hvor de ikke kun kunne rapportere konflikter, men også lykønske deres kammerater for deres opsigtsvækkende holdninger. En af eleverne sagde: "Wow, du skulle have set denne fyr, han var modig og fast besluttet på at gøre noget, da han var klar over sladder om, at Paul ikke havde en penis. Han var så smart, talte super respektfuldt og sikkert til ham og hjalp ham med at rapportere til rektor. Det giver mig lyst til at gøre sådan noget, hvis jeg bemærker noget lignende".

Situation 1: Facilitatoren af en ungdomsfritidsgruppe deltog i den uformelle samtale, de havde. En af dem pralede med, hvor stærk han er, og jokede med, at han var lidt bekymret for, at alle homoseksuelle drenge ville være til ham, hvis de så ham nøgen på badeværelset. Resten af gruppen førte ham sku. Derefter besluttede facilitatoren at gribe ind og sagde: "Rigtige mænd, ho-

⁷ Ríos-Gonzalez, O., Peña Axt, JC, Duque Sanchez, E., & De Botton Fernández, L. (2018). Etikens sprog og dobbeltmoral i den affektive og seksuelle socialisering af unge. Kommunikative handlinger i familiemiljøet som beskyttende eller risikofaktorer for vold i nære relationer. *Frontiers in Sociology*, 19(3). doi:10.3389/fsoc.2018.00019

moseksuelle eller heteroseksuelle, lad ikke andre føle sig stirret på, i fitnesscentret eller andre steder. Og med den kæphøje attitude vil du ikke tiltrække nogen”.

Maskuliniteter og deres rolle i udøvelse af, forstærkning eller forebyggelse af vold

Videnskabelig litteratur har defineret tre modeller for maskulinitet afhængigt af deres forhold til kønsbaseret vold. Ligeledes hvilket kønsudtryk eller seksuel orientering, findes der:

1. Dominant Traditional Masculinities (DTM) omfatter drenge og mænd, der etablerer magtforhold med andre, de kan være kæphøje, temperamentsfulde, egoistiske, de viser ikke solidaritet eller kærlighed. **Ikke alle dominerende mænd er voldelige, men alle voldelige mænd falder på denne DTM-model.** Det er klart, at disse drenge og mænd ikke kun er opstandere, men de er de bøller, gerningsmænd, medskyldige eller forstærkere af vold, ydmygelse, had, foragt, latterliggørelse eller diskrimination, de er vidne til. Relationer til dem er ikke baseret på frihed: de har en tendens til at være problematiske og underdanige og får dig til at blive lidt og mindre attraktiv.

2. Undertrykte traditionelle maskuliniteter (OTM) er ikke voldelige, men ses ofte som ikke spændende, de er bekvemme, men måske opfattes som kedelige; de er den perfekte ven til at slippe alle dine problemer, som vil være der for dig uanset hvad, men som **mangler selvværd og tillid til sig selv og styrke til at stå op mod andre i svære situationer.** Derfor kan folk, der falder på denne model, heller ikke være succesfulde upstandere.

3. Nye alternative maskuliniteter (NAM), modsat de to andre modeller, er forskellige drenge og mænd, som **på samme tid er ligeværdige og attraktive, selvsikre og respektfulde, uselviske og stærke, freidelige og sjove.** Dette er den eneste model, der kan tilbyde mandlige **opstandere**, fordi de ønsker frie og ønskede forhold til sig selv⁸ og andre, og de har modet til at stå op mod diskrimination og vold, når de slår sig sammen med andre ligeværdige mennesker for at opbygge nulvold, spændende og ligeværdige miljøer.

Mange egalitære drenge kan hurtigt blive NAM, hvis de får støtte og tillid af andre, hvis de bliver værdsat ved at vise egalitære holdninger ud fra et ønskesprog, som mennesker, der "enhver vil have for alt", "jeg vil gerne være som ham" eller lignende udtryk, som ikke kun forstærker den egalitære holdning, men også deres tiltrækningskraft og hvor seje de er. **Fra uddannelsesinstitutioner har vi chancen for ikke kun at pege på de mennesker, kendte eller ej, der falder ind i den dominerende eller undertrykte model, men for at fremhæve alternative mænd, der er kendt for deres ligeværdige holdninger og også for deres tiltrækningskraft. Vi kan være med til at tømme den dominerende model for attraktivitet og fremme nye alternative maskuliniteter (NAM'er) gennem dialogiske rum⁹.**

AKTIVITET: MODELLER FOR MASKULINITET I DET VIRKELIGE LIV

Varighed: 20-30 minutter. **Materiale:** ingen.

Vi vil analysere mandlige berømt heder og populære drenge fra vores institutioner og grupper, som i øjeblikket er meget socialt ønskede. De vil kort blive introduceret og filtreret gennem de 3 maskulinitetsmodeller.

- Kan du identificere populære og attraktive drenge og mænd, der er dominerende og alternative?

Med filmkarakterer kan vi vise tydelige tilfælde af DTM og bede om at afspejle, hvordan de behandler andre.

- Hvordan er de mest succesrige mænd, dem der tiltrækker mest, som betragtes som ledere og populære?"

Vi er nødt til at overveje, at de tre præsenterede modeller er "idealtyper", og faktiske drenge og mænd kan passe med mere eller mindre nøjagtighed. Men modellerne hjælper med at identificere, hvilken model de relaterer til.

For at vide mere:

Flecha, R., Puigvert, L., & Rios, O. (2013). De nye alternative maskuliniteter og overvindelsen af køns vold. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 2(1), 88-113.

Nultolerance mod vold

Alle voldelige handlinger har negative konsekvenser for ofret og for gruppens kultur. Alle voldelige situationer påvirker ofrene, og mangel på oprejt adfærd gør det særligt svært for dem at overvinde de oplevelser, hvor de bliver efterladt alene. Vi kan ikke bagatellisere og sige, at nogle ikke er så store: De "mindre" handlinger forbereder feltet til den mest alvorlige vold. Desuden vil vi ikke have de opstående evner til de sværeste situationer, hvis vi ikke handler i nogen situation. **Målet er nulvold.**

Ingen aggression kan nogensinde retfærdiggøres eller bagatelliseres. Vi hører ofte sætninger som "du skal forstå, hvad han går igennem", "den person er en råt", "nogle gange forstår de ikke, hvad de laver". Vi kan ikke lade det blive i den kollektive tankegang: vi må arbejde imod sådanne forestillinger, **for ellers accepterer ofrene, at volden sker med dem, og tilskuere ser ikke nødvendigheden af altid at gøre noget**, og gerningsmændene føler sig forstærket og ser ikke alvoren i deres handlinger, hvilket gør denne adfærd mere sædvanlig i fremtiden.

⁸ Ríos-González, O.; Ramis-Salas, M.; Peña-Axt, JC; Racionero-Plaça, S. (2021). Alternative venskaber til at forbedre mænds helbredsstatus. Virkningen af de nye alternative maskuliniteters tilgang. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 18, 2188. <https://doi.org/10.3390/ijerph18042188>

⁹ Racionero, S., Ugalde, L., Puigvert, L. & Aiello, E. (2018). Rekonstruktion af selvbiografiske minder om voldelige seksuelle-affektive forhold gennem videnskabelig læsning om kærlighed. En psyko-pædagogisk intervention for at forebygge køns vold. *Frontiers in Psychology*, 9 (1996). doi:10.3389/fpsyg.2018.01996

Nulvold betyder uaccept, ikke-bagatellisering og ikke-retfærdiggørelse af enhver form for vold. Nulvold betyder **i alle rum**, ikke kun i klassen eller sammen med voksne, men især når de unge er for sig selv, i fritiden, på biblioteket, terrassen, fitnesscentret, badeværelserne osv.

Venskab

Det er nøglen til at reflektere kritisk om, hvad **venskab** egentlig betyder: det **er forbundet med frihed, mangfoldighed, heterogenitet, støtte, nulvold, solidaritet, gensidig vækst, sjov for alle**. Hvis jævnaldrende gør det modsatte af dem, er de ikke venner.

At have venner gør det meget mindre sandsynligt at blive et offer, fordi en person sjældnere er alene, når nogen forsøger at pille på dem, og fordi venner hurtigt forsvarer og beskytter dig og afviser den anden persons adfærd. Vi fortjener de bedste venskaber, dem der er ligeværdige og sjove; gratis og spændende; loyal og ønsket.

Venskab er en følelse, der ikke kan læres, den kan kun bygges, hvis den praktiseres. Professionelle kan fremme venskaber, der skaber dialogiske og frirum, hvor de kan udvikles i uddannelsesmiljøer i institutionernes eller gru-

ppernes daglige dynamik, hvor lighedsdialog og ligestilling af forskelle er grundlaget for gensidig og konstant hjælp, støtte og interaktion.

Ved at agere proaktivt (med dialogiske læringsmiljøer) og reaktivt (stå op for alle, der bliver dårligt behandlet), **skaber de unge støtte og solidariske netværk, der har en enorm beskyttende indflydelse på vold, der forekommer i den pågældende gruppe**. På den måde er en stor gruppe mennesker positioneret mod enhver form for vold, opbygning af frie venskaber og uden opmærksomhed på bøller og dominerende mennesker: alt det, der får aggressorerne til at føle sig modløse og stærkt afvist på deres ikke-dialogiske og voldelige handlinger. Professionelle kan hjælpe unge med at forstå, at mennesker, der ikke får dig eller andre til at føle sig trygge og frie, ikke er venner.

AKTIVITET: DEFINERING AF VENSKAB

Varighed: 20 minutter. **Materiale:** ingen.

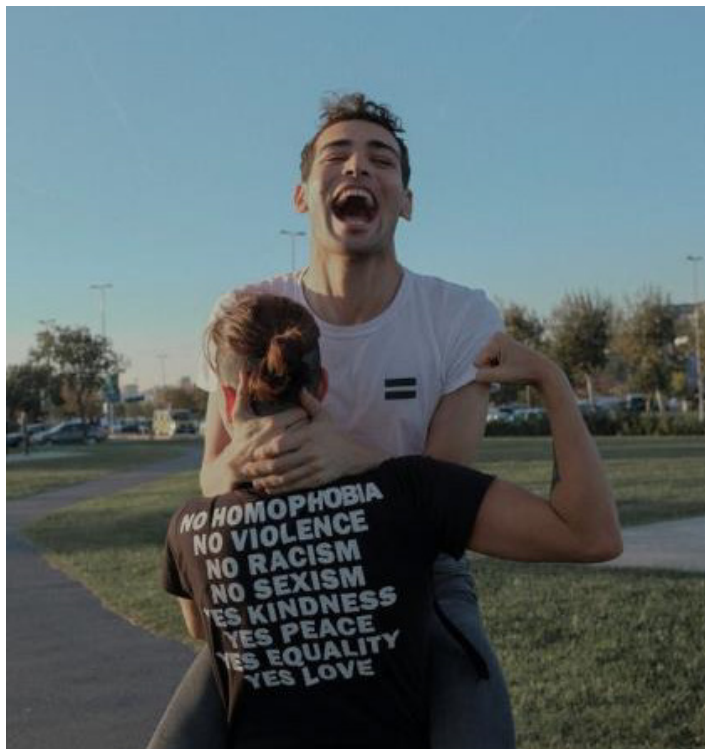
Vi vil diskutere nogle opfundne interaktioner mellem venner. Det er nøglen til at fremhæve, hvad de værdier og handlinger, som venner viser med hinanden, at have et stærkt og klart koncept, så de unge kan vide, hvornår nogen ikke er en ven. Derefter vil vi forsøge at **udfylde denne tabel med, hvad det betyder i aktion at være eller ikke at være en ven**, og forsøge at tænke i ungdomssituationer, vi arbejder med.

• VENNER...

Respekter og fejr dine interesser og personlige smag inden for påklædning, musik...

• VENNER GØR IKKE...

Pres for at skændes med nogen, du ikke vil

"Nej betyder nej": lære samtykke

Der er social konsensus om, at "nej betyder nej". Men nogle gange siger folk: "kun ja betyder ja", og det er ikke altid sandt. Når vi ikke er frie til at sige, hvad vi virkelig mener, kan vi sige et ja, som faktisk ikke er sandt, så ja stadig er et nej.

Det er vigtigt for fagfolk at have en klar holdning, der forstærker vigtigheden af samtykke¹⁰. Vi kan have dialoger med unge omkring samtykke og "nej betyder nej", med det formål, at de kommer med argumenter, der styrker samtykket og afviser holdninger, der ikke respekterer det. Det er væsentligt, at argumenter, der retfærdiggør manglende samtykke (såsom "Klæd sig sådan, den person leder efter ballade", "de siger nej men inderst inde mener de ja", "det generer dem ikke, hvis de ikke siger noget") kritisk diskuteret og socialt fornægtet.

Andenordens vold – Beskyttelse af opstandere Andenordensvold

(SOS) er den chikane, som opstanderne udsættes for.

Dette er et almindeligt fænomen i voldssituationer: modi-

ge mennesker, der står op for og sammen med ofrene, lider under **forskellige former for irettesættelser**: de kan være personlige angreb, spredning af falske rygter om dem, fysisk vold. Denne andenordens vold udøves også af bøllerne og deres forstærkere, men den kan også forstærkes af passive tilskuere, som videregiver rygter om opstandernes personlige liv. Grunden til, at denne andenordens vold udføres, er **for at modvirke opstanders holdninger og lade ofrene være i fred**, så mobberne kan fortsætte med at udføre deres diskriminerende og voldelige adfærd. Det gør de ved at sende beskeden om, at enhver, der tør stå op imod dem, vil lide en dårlig oplevelse.

Dette har meget negative konsekvenser for de første ofre, for opstanderne og for hele samfundet, fordi loven om tavshed pålægges sammen med mobbernes lov. Begrebet andenordens vold **hjælper os med at forstå de vanskeligheder, som mange mennesker har i teorien og i praksis med at være opstandere**: alt i alt frygter de de mulige irettesættelser, de vil lide, som vil føre dem til at blive ofre. Den eneste måde at undgå det på er at **skabe solidaritetsnetværk**, der er stærkere og stærkere end voldelige handlinger, så direkte og andenordens ofre støttes, og så hele samfundet har et fælles engagement, der ikke tolererer vold kl. alle.

Det er vigtigt at **åbne op for hyppige dialogrum** med de unge, så de kan komme til orde og rapportere situationer, for også at sikre beskyttelsen af opstanderne som gruppe. Dette kan også forstærke forsvarerne og fremme flere færdigheder til senere at forsvare dem mod enhver form for irettesættelse, de kan blive udsat for. På den måde bliver flere involveret i de støttenetværk, der er uformelt skabt, men som har stor betydning for voldsforebyggelsen.

¹⁰ Flecha, R.; Tomás, G.; Vidu, A. (2020). Bidrag fra psykologi til effektiv brug og opnåelse af seksuelle samtykker. Grænser i psykologi. <https://10.3389/fpsyg.2020.00092>

AKTIVITET: BESKYTTELSE AF DEM SOM FORSVAR

Varighed: 20 minutter. **Materiale:** ingen.

Identificer specifikke situationer, hvor der var andenordens vold mod opstandere. Tænk på, hvordan din institution kan fremme hjælp til dem.

For at vide mere:

Flecha, R. (2021). Andenordens seksuel chikane: Vold mod tavshedsbryderne, der støtter ofre. Vold mod kvinder, 1077801220975495. Puigvert

, L., Vidu, A., Melgar, P., & Salceda, M. (2021). BraveNet Upstander Social Network mod Second Order of Sex-chikane. Sustainability, 13(8), 4135.

Modul 5.

Samfundsinddragelse: Den dialogiske model for voldsforebyggelse og -løsning

Ændring af socialiseringsprocesser er kun mulig, hvis alle agenter er involveret og handler sammenhængende. **Hele samfundet (inklusive familier, kvarteret, sociale enheder osv.) spiller en nøglerolle i forbedringen af unges sameksistens.** Uddannelsesinstitutioner kan bygge fællesskaber, der ikke tolererer vold, og hvor interaktioner er dialogiske, respektfulde, solidariske og ønskede. Forskning har vist, at ud fra mulighederne for samfundsdeltagelse på uddannelsesinstitutionerne er de mest effektive former for studerendes succes:

1. Afgørende deltagelse: De er med til at træffe relevante beslutninger i institutionen, såsom regler. Forsamlinger er et godt eksempel på afgørende deltagelse.

2. Vurderingsdeltagelse: de kan tale for at forbedre fællesskabet, være involveret i uddannelsesprocesser eller selve institutionen.

3. Uddannelsesdeltagelse: De deltager i nogle af institutionens almindelige aktiviteter og handlinger, og de deltager også i særlige uddannelsesmuligheder. Institutionen vinder flere menneskelige ressourcer til at understøtte læring.

Hvordan kan vi facilitere samfundsdeltagelse?

Alle, der er villige til at forbedre den undervisning, der gives til unge, kan deltage i institutionen. For at undgå altid at have de samme personer eller profil af fællesskabsdeltagere og øge mere diversitet, har du her nogle tips:

- **Vær fleksibel i tidsplaner,** rum og interesser
- Se efter og **tilskynd til deltagelse af de mennesker og familier, der traditionelt ikke har haft nogen stemme i disse rum,** såsom minoriteter eller ikke-akademiske familier. Dette vil hjælpe med at skabe sammenhæng og overvinde fordomme og stereotyper over for disse grupper.

- Gør det klart, at ligestillingsdialog vil være til stede, og **alles argumenter vil blive lyttet til, fordi de er unikke.**
- Forsamlinger og møder bør **ikke kun være informative, men omfatte beslutningstagning eller træning.**
- **Brug et simpelt sprog**, undgå tekniske detaljer om skolens organisation eller læreprocesser.
- Møder og forsamlinger bør organiseres, så de **fremmer, at alle har mulighed for at tale**, måske ved at have nogle mindre grupper til at diskutere specifikke ting
- **Møder skal være produktive** og velforberedte. For at undgå, at nogen føler, at de spilder deres tid, skal nøglespørgsmål og beslutninger diskuteres.
- **Formid så meget som muligt** i fællesskabet ved at bruge så mange kanaler og ressourcer som muligt: Udnyt uformelle samtaler, når de dukker op i institutionen, digitale ressourcer, kvarterenheder og deres ressourcer osv.
- **Værdsæt den eksisterende deltagelse og bliv bedre ud fra det punkt.** Undgå et klagesprog, fordi det demotiverer og modvirker deltagelse.
- **Tror på, at fællesskabet er nødvendigt for at forbedre den pædagogiske kvalitet.**

Typiske modeller for konfliktløsning

Der findes 3 hovedmodeller for konfliktløsning:

- The **disciplinary model** was based on hierarchies and the role of the **authority (teachers) who are responsible for maintaining coexistence.** In this model,

norms are established by them, without the students' or families' participation, and they are applied top-down, vertically. To ensure rule compliance, **sanctions are imposed against those who break the rules.** These disciplinary measures many times tag some students as conflictive, violent or rebels, thus reinforcing stereotypes and low expectations towards them changing; moreover, there is no reflection towards change, and students miss learning opportunities.

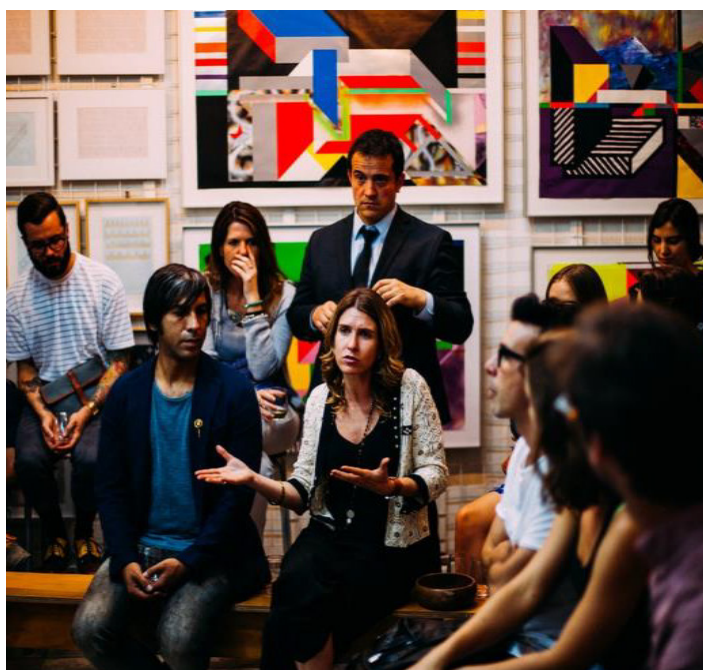
- The **mediation model** is an advance in some aspects: it includes dialogue during conflict resolution. Experts, that can be educators or students, impartially mediate conflict between parts and suggest solutions according to a pre-established rule by the authority.

Limitations:

- This model only reacts to existing conflict, it does not work on its prevention.
- Responsibility of coexistence is focused on a few people, those who mediate.
- Sometimes solutions are provided by the mediators and do not actually fit the parts; or, even worse, it does not take into account some situations where violence occurs, and where impartiality is not an option, there don't exist two sides of the story.

- The **dialogic model involves the whole community through a constant dialogue** that allows to find out the causes of conflicts to solve them from the community itself, much sooner than they appear. Therefore, this approach is **focused on prevention**, through

the creation of a collaborative atmosphere in which people participate in the creation of the norms as well as in the way to solve the conflicts; this creates much more understanding and meaning for all the people involved.

Dialogisk model for voldsforebyggelse og

Den dialogiske model¹¹ er både en forebyggende og reaktiv konfliktløsningsmodel **baseret på dialog som det vigtigste redskab til at overvinde uligheder og vold. Konsensus om sameksistensnormer mellem alle involverede dele er nøglen, især elever.**

I denne model er der sat forskellige muligheder og betingelser for at sikre, at alle har lige muligheder for at udtrykke sig og finde kollektive løsninger. For at gøre dette muligt er det væsentligt at overveje, at alle, uanset deres socioøkonomiske status, kulturelle baggrund eller akademiske niveau, har evnen til at gribe ind og have meninger og argumenter i søgen efter de kollektive normer.

Ansvaret og evnen til at skabe et godt klima er ikke begrænset til nogen autoritet eller ekspert, da det vedrører alle studerende, fagfolk og samfundsmedlemmer. **Tanken er at overvinde magtpositioner og åbne en vej mod mere ligeværdige forhold.**

Dialog er central i hele processen med skabelsen af normen og i dens implementering, efter fremgangsmåderne fra den proceduremæssige etik og det deliberative demokrati (Elster, 2001). **Procedureetikken fastslår, at effektiviteten i beslutningerne eller aftalerne ikke afhænger så meget af deres indhold, men hovedsageligt af den proces, der førte til dem: konsensus.** Efterhånden som flere og flere forskellige mennesker er til stede, vil der dukke flere argumenter op, og som følge heraf vil der være flere muligheder for at opnå normer, der er gældende for alle. Deliberativt demokrati er baseret på ideen om, at dialog og konsensus er mere effektiv end afstemning og konfrontation af forskellige meninger. Det skyldes, at der ved afstemningen bliver sat imod forskellige holdninger, og de mest stemte er demokratisk etableret; i en overvejelse er det dog gennem argumenter, at det er muligt, at nogens udgangsposition bliver ændret.

Retningslinjer for den aftalte skabelse af normer

For at alle normer skal respekteres af alle, er det essentielt, at elever, lærere, pædagoger, fagfolk og samfundet er enige om dem. Det er muligt at organisere en specifik proces for at skabe konsensus omkring en regel eller et regelsæt

¹¹ Villarejo-Carballido, B., Pulido, CM, de Botton, L., Serradell, O. (2019). Dialogisk model for forebyggelse og løsning af konflikter: Bevis på succes med forebyggelse af cybermobning i en grundskole i Catalonien. International Journal of Environmental Research and Public Health, 16, 918. doi:10.3390/ijerph16060918

inden for hele uddannelsessamfundet. Visse forhold skal tages i betragtning, for at denne dialogiske model kan fungere i skabelsen af enhver norm.

1. Den skal have en direkte relation til et vigtigt aspekt

i de unges liv: denne nødvendige forbindelse kan ske ved regler, der hjælper dem med at løse reelle sameksistensproblemer. Normalt er pædagogernes forslag baseret på vores eksterne opfattelse af behov (såsom punktlighed eller materiel omsorg); det skal dog være relevant for dem.

2. Der skal være klar opbakning i hele samfundet: så alle er enige og støtter, i det mindste i teorien, at denne norm er essentiel for god sameksistens, i og uden for institutionen. For eksempel, selvom vi er forskellige i påklædningsstilene, kan vi alle blive enige om at stå op mod aggressioner drevet af en brug af tøj, der "ikke matcher kønnet".

3. Denne regel skal ofte brydes, selvom den har verbal støtte fra hele samfundet: desværre er det almindeligt, at nogle mennesker håner eller kritiserer andre ved deres tøjvalg.

4. Den skal svare til en adfærd, der er mulig at udrydde: Normen skal klart specificere den konfliktfyldte adfærd, så den let kan identificeres og kan ændres.

5. Ved at overvinde denne konflikt giver samfundet et eksempel for samfundet, familier, pædagoger og unge: med konsensus om en norm løses ikke kun den særlige konflikt, men samfundet ser styrket evnen til at løse enhver fremtidig konflikt, hvilket er et godt udgangspunkt for at opbygge normer og forstå, at forståelse og forbedring er mulig.

7 trin til at skabe en norm

Hvordan kan vi sikre dialog og hele samfundets deltagelse i normskabelsen? For at beslutte og respektere normen tilbydes et dialogisk forløb, der kan vare nogle uger, baseret på 7 trin.

1. Organiser et blandet udvalg for at debattere og tilbyde en norm til fællesskabet. Du kan kalde det Zero-Violence Blandet Udvalg, Sameksistens Blandet Udvalg osv. Dette udvalg er oprettet for at garantere, at alle agenter er repræsenteret i processen med normkonsensus baseret på søgningen efter de bedste aftaler, hvor nøglen er på argumenterne og årsager givet af mennesker, og ikke på den status eller position, de har på institutionen eller samfundet.

2. Introducer normforslaget i en lærer- eller pædagogbestyrelse og i en forsamling for hele samfundet, begge med størst mulig deltagelse. Hvorfor? At åbne demokratiske rum for, at alle får mulighed for at høre og/eller deltage i skabelsen af normerne, selvom ikke alle vil deltage.

3. Medlemmer af det blandede udvalg formidler normen når ud til hver gruppe eller klasse, hvor grupprepræsentanter vil indsamle kommentarer, refleksioner og mekanismerne til at sikre, at normen overholdes. Dette er vigtigt for at sikre, at det har en direkte forbindelse med unges liv.

4. Klasse- eller grupperepræsentanter debatterer for at gøre normen konkret og dens anvendelse, med støtte fra medlemmerne af det blandede udvalg. Forskellige indsamlede indsigter sættes sammen for at nå frem til et fælles forslag.

5. Der arrangeres en forsamling, hvor gruppens repræsentanter forklarer lærere, pædagoger, familier og samfundet resultaterne af deres overvejelser. Vurdering fra alle disse agenter indsamles også, hvilket bringer den tilbage til grupperne eller klasserne med tilstedeværelse af pædagogen og et medlem af det blandede udvalg.

6. Normoverholdelsen og dens løbende revision. Det Blandede Udvalg og gruppernes repræsentanter leder denne aktion. Denne kollektive overholdelse og revision er nødvendig, så alle er ansvarlige og involverede i normen.

7. At denne proces er ledsaget af træning udført gennem dialogiske samlinger¹², fora og andre aftalte aktiviteter. Hvorfor? At garantere, at alle kan forstå dybden og vigtigheden af alle de begreber, der retfærdiggør denne dialogiske model for forebyggelse og konfliktløsning (procedureetik, deliberativt demokrati, ligestillingsdialog osv.).

For at vide mere:

Flecha, R (red.) (2015). Succesfulde uddannelsesaktioner for inklusion og social samhørighed i Europa. Berlin: Springer.

AKTIVITET: SKABE NORMER FOR VOLD MOD LGBTIQ-VOLD

Deltagerne kan, i betragtning af hvad der er blevet forklaret, dele et godt eksempel på vold mod LGBTIQ-unge, der sker eller kan ske i deres institution. Sammen vil de tegne de første skridt mod at løse det efter den dialogiske model for forebyggelse og løsning af vold.

¹² López de Aguilera, G.; Torras-Gómez, E.; García-Carrión, R. & Flecha, R. (2020) Fremkomsten af ønskets sprog mod ikke-voldelige forhold under de dialogiske litterære sammenkomster, Sprog og Uddannelse, DOI:10.1080/09500782.2020.1801715

Modul 6. Succesfulde strategier til bekæmpelse af vold mod LGBTQ+ for at opnå social effekt

I det følgende modul vil vi fremhæve nogle interventioner, strategier eller materialer, der har et evidensgrundlag for forebyggelse af vold: nogle af dem er mere forbundet med tilskuerintervention eller er mere direkte målrettet hos LGBTQ+-personer eller unge. De kan være gode eksempler på andre praksisser, der bliver udført, som følger et stringent grundlag og viser gode tegn på social indvirkning i reduktion af mobning eller vold.

1. Gay-Straight Alliances

En Gay-Straight Alliance (GSA, fra nu af) er en studerende ledet eller lokalsamfundsbase organisation, der findes i mellemskoler og gymnasier samt gymnasier og universiteter, primært i USA og Canada, der er beregnet til at give et sikkert og støttende miljø for lesbiske, homoseksuelle, biseksuelle og transkønnede (LGBT) børn, teenagere og unge såvel som deres cis-kønnede heteroseksuelle allierede. I mellemskoler og gymnasier overvåges GSA'er af en ansvarlig lærer. De første GSA'er blev etableret i 1980'erne.

Der er masser af måder, hvorpå GSA støtter LGBTQI+ unge. Disse omfatter **digitale kampagner og støtte** eller endda **fysiske handlinger** med klubberne på gymnasierne og

gymnasierne. Der er flere publikationer fra organisationen for at hjælpe eleverne og lærerne til at begynde at handle for det.

Virtuelle GSA'er i aktion: Digital Organizing Toolkit

I 2020 lancerede GSA Network Virtual GSAs in Action, et værktøjssæt til at organisere digitale begivenheder eller træninger, samtidig med at det er sjovt ved de fysiske begivenheder.

Værktøjssættet giver unge mennesker trin til at komme i gang med at skabe et virtuelt fællesskab GSA og tage deres klubber online. Det giver også hjælp til eksisterende unge mennesker og klubber til at tage et skridt videre til deres aktivisme og støtte dem til at skabe et sikkert online rum for unge.

Især mens eleverne er i et fjernundervisningsmiljø, er det ved at blive et behov for at flytte GSA-netværket online. Desuden har nogle skoler meget strenge forvaltninger, der ikke tillader eleverne at have klubber eller flytte deres klubber digitalt, fordi de bekymrer sig om miljøets sikkerhed. Værktøjssættet giver sikre platforme til at gøre møderne, forståelige måder at involvere gamle medlemmer og til-

trække nye, og vigtigst af alt, hvordan man er forsigtig med privatlivets fred i den digitale verden.

VIRTUAL GSAS IN ACTION: DIGITAL ORGANIZING TOOLKIT

Ydermere kan alle i værktøjsskassen finde meget vigtig information og den vigtige rolle som lige allierede, og hvordan de kan involvere og støtte LGBTQI+ unge. Med adskillige spørgsmål og svar, diagrammer og spørgsmål til at vurdere risikoen ved at tale for enten dig selv eller en GSA-klub, ressourcer og kontaktoplysninger, er det specifikke værktøjssæt en meget vigtig publikation for alle.

Desuden er det et pædagogisk værktøjssæt for direkte allierede til at stå frem og støtte fællesskabet, der lærer om de former for undertrykkelse, du skal lære og lære at blive en bedre fortæller for. I appendiks B. kan vi finde nogle gode eksempler, der dykker os dybere i vores egen forskning for at lære mere om, hvordan undertrykkelse viser sig for nogle, udvikle en plan for at lære flere måder, hvorpå

diskrimination og fordomme viser sig i vores lokalsamfund. Dette værktøjssæt er en trin-for-trin vejledning for alle til at uddanne sig selv og andre, til at kontakte Trans, Queer, Non-binary / Gender, Non-Conforming, Black, Indigenous, ungdommen af farvefæller og vise dem, at du holder af, du er opmærksom på, hvad der foregår, og kan gøre en forskel; også for at bekræfte, at du er der for dem på enhver måde, de måtte have brug for. Desuden kan du starte og opmuntre til dialoger på tværs af forskelle og bruge dit privilegium (og dine fysiske og økonomiske ressourcer) til at støtte LGBTQI+ og sorte og oprindelige folk med farveproblemer, virksomheder og projekter.

Sidst, men ikke mindst og meget vigtigt, er der i værktøjsskassen altid en påmindelse om at huske på, at nogle mennesker måske har privilegier, andre ikke har. Og især under et digitalt møde eller begivenhed udvides disse privilegier. Dette værktøjssæt hjælper facilitatoren med at opbygge tillidsfulde relationer og en dynamik, der centrerer behovene hos dem, der alt for ofte er udeladt blandt deltagerne, hvilket ofte er LGBTQI+ og indfødte og farvede.

For at vide mere:

Besøg programmets hjemmeside:

<https://www.gsanetwork.com>

2. LARM – Undervisningsmaterialer til skoler

LARM er et sæt undervisningsmaterialer om LGBT+-rettigheder målrettet elever i alderen 12-16 år. EU betragter "ungdom" fra 15 år, men alligevel er det vigtigt også at fokusere på elever i de indledende stadier af teenageårene. Med tidlig indsats skabes en større sandsynlighed for succesfulde og bæredygtige forandringer, og

derfor er det meget relevant også at fokusere på denne aldersgruppe. Desuden vil det at give børn og unge sproget til at tale om diskrimination og mobning øge deres forståelse af disse problemer. Selvom materialet er målrettet elever i alderen 12-16 år, kan det sagtens modereres og implementeres med elever i alderen 15-18 år også.

LARM tjener to hovedformål:

1. At gøre det lettere og mere tilgængeligt for lærere at undervise elever om køn, krop og seksualitet som en del af den obligatoriske sundheds- og seksualundervisning, og at
2. undervise eleverne i normer, rettigheder, identitet, minoriteter, medier og aktivisme.

Især formål nummer to er vigtigt i den nuværende kontekst, da det fokuserer på at skabe bevidsthed og strukturelle ændringer, og på **normer, rettigheder og diskrimination, og hvordan man kan være en aktiv, informeret, stående borger, der bidrager til et positivt (online) miljø for alle indbyggere**, uanset køn, kønsidentitet og kønsudtryk.

I stedet for at fokusere på minoritetens seksualitet og/eller kønsidentitet fokuserer materialet på samfundets normer, som alle mennesker i større eller mindre grad kan føle sig underlagt. På den måde **er det samfundets normer, at eleverne bliver bedt om at analysere og forholde sig kritisk til**, frem for en minoritetsgruppes identitet eller seksualitet.

Ved brug af LARM analyserer eleverne først normer og samfundsstrukturer og **laver bagefter deres egen kampagne for mangfoldighed og lige rettigheder**. Set

fra et samfundsmæssigt perspektiv er det af største betydning, at **eleverne opdyrker de demokratiske færdigheder, der er nødvendige for at fremme sig selv og andres rettigheder**. LARM understøtter udviklingen af disse færdigheder.

LARM trækker på flere forskellige skolefag, såsom samfundsfag, sundhed og seksualundervisning, historie, religion, datalogi og design. Materialet består af syv moduler, som beskrevet nedenfor.

1. Introduktion til materialet og til LGBT
2. Normer og rettigheder i nutidens samfund
3. Køn, krop og identitet
4. Minoritet og majoritet
5. Krænkelser og diskrimination
6. Et brud med eksisterende normer
7. Kom godt i gang med din LARM-kampagne

Materialet består af forskellige typer øvelser, der **træner eleverne i at bruge forskellige former for diskussion og udtryk**. I nogle øvelser skal eleverne læse eller skrive, men da øvelserne foregår i grupper, er det muligt for elever med ordblindhed eller andre indlæringsvanskeligheder at deltage. Animationsfilm spiller en nøglerolle igennem materialet, men da de er meget udtryksfulde

både hørbart og visuelt, kan høre- og seshæmmede elever stadig indgå i arbejdet. Nogle øvelser kræver, at eleverne går eller står, men disse kan nemt tilpasses, så de passer til elever med fysiske handicap. Som sådan er LARM et meget inkluderende sæt undervisningsmaterialer.

LARM fokuserer på to hovedområder:

- Normer frem for individer

Normer frem for individer betyder at fokusere på normer frem for de mennesker, der bryder disse normer. Fokus er på begrænsende sociale strukturer, dvs. de forventninger alle møder, som i nogle tilfælde begrænser LGBT+-personers identitet, selvfølelse, muligheder og adfærd. At være normkritisk i praktisk forstand be-

tyder at udvide fokus, så flere kan påvirke normerne, og påpege, hvordan bestemte strukturer påvirker alle i form af (samfunds)forventninger.

Handlinger snarere end tolerance betyder ikke at vise særlig medfølelse, medlidenhed eller tolerance over for mennesker, der oplever mobning eller diskrimination. Det betyder snarere, at man ser på, hvem der er såret af de begrænsende sociale strukturer, der bidrager til, at de har færre privilegier og rettigheder sammenlignet med andre. Ved at analysere og udtale sig om, hvad og hvem der ses som værende "normale", og dermed har magten og ansvaret for at ændre de normer, der berører os alle, får eleverne beføjelser til at handle imod det. At anlægge en handlingsfokuseret tilgang betyder at sætte sig selv i spil, frem for blot og passivt at acceptere minoriteter uden at lægge megen omtanke i flertallets magt og ansvar.

For at vide mere:

Besøg <https://larmlgbt.dk/teachers> for en omfattende forklaring af programmet og for lærerressourcer.

Materialet er baseret på følgende videnskabelige litteratur, alt af skandinavisk oprindelse:

- I normens öga. Brade (red)(Sverige, 2008)
- Seksualitet i skolen. Røthing & Bang Svendsen (red) (Norge, 2009)
- Normkritisk pædagogik. Bromseth & Darj (red)(Sverige, 2010)
- Åbne og lukkede døre. Kirk, Scott, Siemen & Wind (red) (Danmark, 2010)

- Skola i normer. Martinsson & Reimers (red) (Norge, 2014)
- Køn, seksualitet og mangfoldighed. Hansen & Nielsen (red)(Danmark, 2016)
- Upassende opførsel. Ananda Lodahl (Danmark, 2018)

LARM blev udviklet i 2018 og 2019, og begyndte at blive implementeret i skolerne i efteråret 2019. Men da pandemien ramte i marts 2020, stoppede brugen af LARM naturligvis brat. Derfor er der på nuværende tidspunkt ingen vurderinger af gennemførelsen af programmet. Imidlertid viser anekdotiske beviser positive reaktioner blandt elever såvel som lærere.

3. MOVISIE – Doing It For Optimal Impact

Doing it for Optimal Impact er et hollandsk hæfte med vejledning til sekundære lærere eller ungdomsarbejdere om, hvordan man håndterer LGBTI-problemer i skolen, baseret på videnskabeligt validerede metoder. Den indeholder tips til mere effektiv reduktion af diskrimination af LGBT-personer gennem information, træning og workshops.

Det 64 sider lange hæfte er baseret på en gennemgang af mere end 400 akademiske, evidensbaserede artikler, plus en række interviews med eksperter.

Baseret på den eksisterende (akademiske) dokumentation skitserer guiden 7 tilgange til at opbygge accept af LGBTI-samfundet:

1. Deling af historier: hvordan er det at være LGBTI?
2. Udveksle og lytte til hinandens historier;

3. Film og teater om historier om LGBTI;
4. At skabe en positiv tilknytning til LGBTI;
5. At sætte positive normer ved at gå foran med et godt eksempel;
6. Skabe samarbejde mellem LGBTI- og ikke-LGBTI-unge;
7. Stimulering af selvbevidsthed og selvkontrol.

Hver tilgang er pakket ud i detaljer: sammen med videnskabelige referencer forklarer guiden hvorfor, hvornår og hvordan tilgangen bedst anvendes, og giver tips og aktiviteter undervejs. Brugere opfordres til at kombinere to eller flere tilgange afhængigt af deres publikum og, selvfølgelig, den tid og de ressourcer, der er til rådighed.

Interessant nok diskuterer hæftet også kompetencerne hos ideelle upstandere og professionelle, der arbejder med unge. Disse inkluderer at have opdateret viden om terminologi, diskriminationsmetoder og eksempler; lø-

bende faglig udvikling; have færdigheder til at berolige mennesker og give dem et tillidsfuldt miljø; og tæt tilknytning til målgruppen.

Hele hæftet – tilgængeligt på hollandsk – kan findes **her**. Nedenfor er yderligere detaljer om en af tilgangene ('story-telling') og et eksempel på, hvordan disse tips og indsigter kan danne grundlag for den daglige praksis.

Story-telling: tackling af stereotyper og opbygning af empati

Story-telling er et kraftfuldt værktøj til at øge bevidstheden og uddannelsen omkring LGBTIQ-spørgsmål. Som **at gøre det for optimal effekt** skitserer, har forskning vist, at det at nærme sig og lære om LGBTIQ-spørgsmål gennem linsen af levede erfaringer kan hjælpe med at opbygge forståelse og empati. Med andre ord: at læse eller lytte til LGBTIQ-personers erfaringer kan hjælpe med at tackle implicitte og eksplicitte stereotyper. Dette giver plads til en meningsfuld dialog og gensidig respekt.

Historiefortælling er dog også kompleks. Hvordan finder man folk, der er villige til at dele deres historier? Og hvordan skaber man et sikkert sted for dem at gøre det? Til disse og mange andre spørgsmål tilbyder Doing It For Optimal Impact tankevækkende vejledning. Et lille udvalg:

Hvad skal du gøre?

- Gør det så nemt som muligt for dit publikum at forbinde med personen og deres historie. Du kan bruge illustrationer (fotos, videoer), endda humor, hvor det er relevant.
- Vær tydelig i dit sprog. Hvis det er en historie om en transkønnet person, så sørg for, at den er navngivet.

En del af målet er at sikre, at folk bliver fortrolige med at bruge disse udtryk.

- Naturligvis vil sådanne historier have negative elementer. Det er dog vigtigt også at inkludere positive. Hvilken støtte fik folk, hvordan overvandt de vanskeligheder, hvilken rolle spillede andre i at få dem til at føle sig godt tilpas med sig selv?

- Tilskynd lytterne til at stille spørgsmål – men forstå og accepter, at du måske ikke har alle svarene!

Hvad skal du ikke gøre?

- Prøv at sikre dig, at publikum kan relatere til den eller de personer, der fortæller historierne. Det kan være inspirerende at se meget selvstændige mennesker, som ikke bryder sig om at 'ligne og lyde som alle andre'. Men mange vil finde det lettere at forstå nogen, der ligner dem mere (i udseende, måde at tale på, ...). Forstå dit publikum: hvad ville fungere for dem?
- Empati kan være sværere for unge mennesker, for hvem et "hårdt" eller "stærkt" image er meget vigtigt, især i gruppe. Det kan også være sværere for mennesker med lavt selvværd eller for mennesker, der allerede selv har store personlige problemer. I disse tilfælde skal du tænke grundigt over, om historiefortælling er noget, du vil forfølge.

Beyond Stories: Hvordan man er en allieret

Afsnit 5 og 6 i dette hæfte handler om at sætte positive sociale normer (hvad samfundet føler er 'rigtigt' og 'forkert') og skabe samarbejde omkring disse normer. Hvor samfundet har positive ideer om LGBTIQ+-fællesskabet, er det meget lettere for folk at blive upstanders. Hvor

samfundet føler, der er noget galt eller mærkeligt ved at være LGBTQ+, bliver det meget sværere – ikke kun for unge, men for ungdomsarbejdere, lærere og andre.

Undersøgelser viser, at udsagn eller vidnesbyrd fra 'berømte' personer (berømtheder, politikere) har en betydelig indflydelse, ligesom kunst (film, sang, offentlige udstillinger). Du kan bruge disse som referencer til en gruppesamtale, for at hjælpe unge med at se, hvordan ledende stemmer i samfundet forsøger at opbygge støtte. Du kan også bruge det som udgangspunkt til at sætte regler omkring, hvordan LGBTQ+-spørgsmål bliver talt om i din egen gruppe.

Endelig kan kooperativ læring bruges til at få unge til at arbejde eller 'lære' med LGBTQ+ mennesker, for eksempel ved at stille dem en række udfordringer eller have dem på samme hold i et spil. Dette kan være yderst effektiv tilgang, når unge mennesker har svært ved at tale eller udtrykke sig om disse spørgsmål: I stedet giver du dem mulighed for at omsætte det i praksis og lægge deres forskelligheder til side. For denne tilgang til arbejdet er det vigtigt, at det er tydeligt, hvem der er (og ikke er) LGBTQ+ – ellers vil dette have ringe effekt.

4. KiVa antimobning program

Dette program er udviklet på universitetet i Turku, Finland, og det repræsenterer et **evidensbaseret antimobning program**. Programmet fokuserer på at bekæmpe mobning i skolerne og giver materialer og værktøjer, der hjælper med at nå et sådant mål. KiVa tager udgangspunkt i et **socialt paradigme om mobning og anerkender, at tilskuere kan reducere mobbernes sociale status og magt ved at agere i offerstøtte og mobning misbilligelse**, og derfor reducere deres motivation til at mobbe.

KiVa-programmet er baseret på tre søjler:

- 1. Forebyggelse.** Arbejder på at reducere mobning ved at forhindre dem i at ske. For at opnå dette er forskellige spil og lektioner designet til elevernes.
- 2. intervention.** Her er hovedfokus børn, der har været involveret i hændelser med mobning. Målet er at give disse børn løsningsbaserede teknikker og værktøjer til at tackle mobning.
- 3. Overvågning.** Overvågningen leveres som et værktøj til skolen, og den evaluerer den aktuelle situation og fremskridt for enhver institution (skole) ved at undersøge både personale og elever.

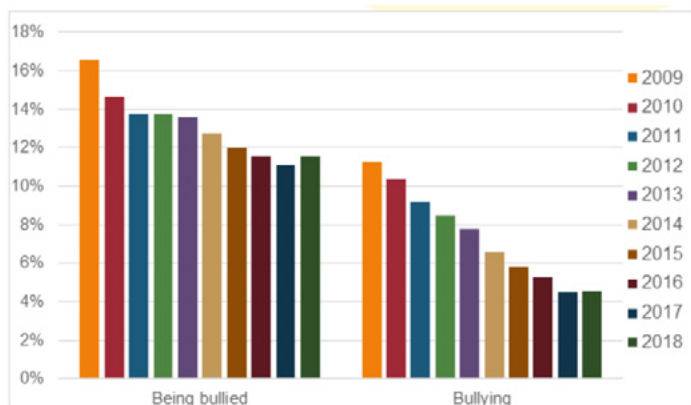
Evidensbaseret

Effektiviteten og effektiviteten af programmet er blevet grundigt undersøgt, og resultaterne konkluderer, at KiVa-programmet viste en signifikant reduktion af homofobisk-transfobisk mobning og skolevold (Salmivalli, 2011). KiVa-elementer er fælles med effektive foranstaltninger mod LGBT-baseret mobning fra videnskabelige artikler. Derudover er andre aspekter blevet målt, og programmet har været effektivt, såsom skolelyst, akademisk motivation og præstation (Salmivalli, 2012). På grund af de positive virkninger af dette program vises det på forskellige skoler i Finland og i resten af Europa (Holland, Estland, Italien og Wales).

Reduktion af både mobning og mobning er rapporteret allerede efter det første implementeringsår. Nedenslående diagram viser effekten af programmet efter hvert års implementering på antallet af mobning eller mobning.

Programmet leverer materialerne på følgende former:

- Lærervejledninger
- Onlinespil, videoklip, veste, plakater
- Forældrevejledning og infobreve til forældre
- Præsentationsgrafik,
- Onlineundersøgelser til elever og personale
- Skemaer til brug i diskussioner med elev og barnet, der har mobbet
- i, hvordan programmet implementeres korrekt

Mobbet:

1. Instruktioner af at blive mobbet. *International Journal of Behavioural Development*, 35, 405-411.

2. Salmivalli, C., Garandeau, C., & Veenstra, R. (2012). KiVa Anti-mobning Program: Implikationer for skoletilpasning. I G. Ladd & A. Ryan (red.), *Peer Relationships and Adjustment at School*. Charlotte, NC: Information Age Publishing

For at vide mere:

Granero Andújar, A., & Manzano León, A. (2018). KiVa-programmets muligheder for at møde homofobisk og transfobisk mobning. *Revista Complutense De Educación*, 29(4), 943-958. <https://doi.org/10.5209/RCED.54346>

